

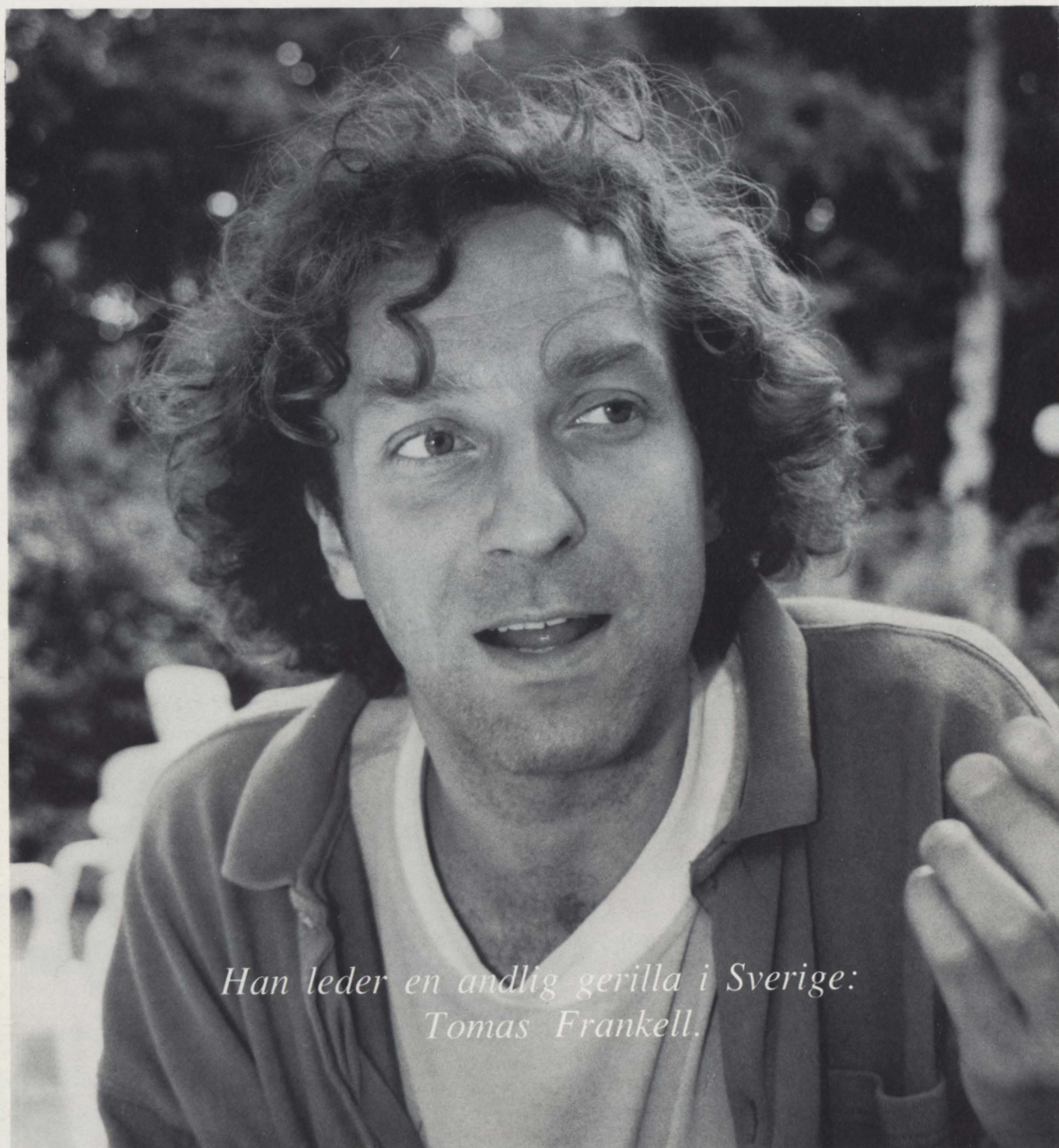
SÖKAREN

NR 7

1991 ÅRGÅNG 28

PRIS 30:00 INKL. MOMS

Oberoende tidskrift för livssynsfrågor

*Han leder en andlig gerilla i Sverige:
Tomas Frankell.*

Tomas Frankell startar nytt center: Deva

Peter Östman

För sju år sedan var Tomas Frankell den drivande kraften i det gäng som skapade Café Pan i Stockholm, helhetscentret som blivit ett begrepp för alla med personlighetsutveckling, alternativ behandling och nytänkande som yrke eller passion.

Fyra år tidigare, under det allra första året på det åttiotal som inte bara var egoismens och individualismens årtionde utan parallellt även yogans, meditationens och nyandlighetens – då, 1980, hade han startat den trevande föregångaren Café Vega.

Och i höst, bara en vecka innan Ian Wachtmeister och Bert Karlsson valdes in i Sveriges riksdag, startade den oförtröttlige Tomas Frankell sitt tredje center i Stockholm – Deva Center "för konstnärlig, kulturell och andlig utveckling".

I undertitelnens treenighet kommer ordet andlig sist, vilket möjligen säger något om det Deva som håller på att finna sin form i en ljus och rymlig källare på Dalagatan. På invigningsdagen den 7 september stod kulturen nästan helt i fokus. Linda Gustavson Nameth visade sin utställning i Devas galleri, Metin Ardell fyllde salen med sin skolade baryton, Kristina Borgkrans dansade indiskt och Ange Turell från Göteborg ledde allsång. Föreläsningssalen/galleriet var inte dimensionerad för den stora mängden invigningsgäster; kanske kunde hälften av de många hundra gästerna ta del av programmet.

Om det här vore ett forum för galapetteri kunde ett stort antal av New Age-branschens egna kändisar lysa med halvfet stil i det som följer. Tomas Frankell är onekligen ett samlande namn inom personlighetsutveckling och nyandlighet, och många är nyfikna på vilken roll Deva ska komma att spela under 90-talet.

Tomas Frankell, andlig krigare.

Frukten måste plockas

Instiftaren själv betonar, inte oväntat, kulturens plats i Deva, när jag ber honom jämföra med Vega och Pan.

– Deva känns vidare i ramarna.

■ De tre centren tycks följa Tomas Frankells utveckling – speglar de samtidigt nyandlighetens utveckling?

– Jag tror det. Deva kommer som ett svar... på behovet att uttrycka sig, att uttrycka det som man funnit i sitt inre i sång, dans, konst.

■ Har vi fyllts så mycket, menar du, av det inre lyssnandet under 80-talet?

– Ja. Jag tror att vi har nått en ny fas i det andliga arbetet. Det kommer ett stadium då frukten måste plockas för att inte ruttna inifrån.

Tomas Frankell, i dag 34 år, hamnade i utvecklingsbranschen redan som vilken och ångestfylld tonåring under det 70-tal då metoderna var grova och utagerande. Man skulle primalskrika ut sin ångest och slå på madrasser för att lätta på trycket. Under 80-talet blev mer stillsamma egenvårdstekniker som yoga, meditation och tai chi populära. Man började tala om harmoni, helhets-syn, den kvinnliga principen och liknande.

Kanske har vi, som Tomas menar, både slagit av oss så mycket frustration och sedan samlat oss tillräckligt för att nu kunna vända oss utåt i mer kreativ verksamhet, ta itu med de yttre problemen, plocka frukten.

Som en vårflod

Men naturligtvis, när det gäller Tomas Frankell ligger en stor del av arbetet på ett andligt plan. Det är i hjärtat och i sinnet på människor som all verklig förändring börjar. Men idag behöver ingen längre kämpa med dåligt självförtroende mot hänfulla belackare och materialister. Ett andligt uppvaknande, eller åtminstone ett intresse och en öppenhet, lyser numera igenom på så skilda områden som företagsutveckling, hjärnforskning, partikelfysik och politik.

– Den stora förändring som har skett inom personlighetsutveckling under de här åren är att man överallt i dag tar med ordet andlighet som något självklart. Det är inte längre tabu.

■ Hur kommer det sig?

– Det är så många människor som genom egna upplevelser har fått en visshet om att verkligheten är större än bara den här fysiska nivån. Det är som en vårflod som inte går att stoppa och det är oändligt positivt.

Globalt uppvaknande

Jag undrar om Tomas vill kalla vårfloden för New Age. Det vill han inte. Tomas tycker liksom många andra att det som en gång var ett positivt samlingsnamn för många nya tankar har fått en allt sämre klang.

– Ja. Det har kommit att associeras med naivitet, uppe i det blå... Så är det ju inte, impulsen till nytänkande är positiv. Men jag vill hellre kalla det ett globalt uppvaknande.

Devas höstprogram uppvisar ganska stora likheter med sådant som redan förekommit på Pan. Där finns Rosenterapi och polynesisk akupressur, där finns kundaliniyoga och A Course in Miracles, där finns workshops och föredrag om andlighet och hälsa. Och där finns galleri, affär och vegetariskt fik.

En verklig nyhet går under titeln Inre samling, en sorts allekumenisk andakt ledd av olika människor varannan söndag. De första andaktsledarna är kristna präster, men senare kan det lika gärna bli fråga om tex buddhistisk kontemplation.

Den kulturella delen består, förutom tavlorna, av Deva-kören, författarkvällar och ett par teaterföreställningar till att börja med. På sikt hoppas Tomas att kreativiteten ska blomma ut, svämma över och sprida sig utanför den källare som blir en bas för "den andliga gerillan", som han uttrycker det, och arrangera en nytänkandets festival i Vasaparken utanför.

Möte bortom idéerna

– Jag tänker mig en sorts andlig, eku-menisk festival med tai chi-uppvisning, yoga, gospel och annat på senvåren. Inte för stor till att börja med, den ska få växa av egen kraft. Det är tid för nätverkande nu, tid att skapa allföreställningar och allkonst.

– Min funktion är att få ihop folk, jag tror att jag har bra känsla för vad folk passar för.

– Men jag vill inte göra "alternativ-svängen", om du förstår. Jag vill göra det utan någon sväng alls, utan etikett. Att komma bortom de här boxarna och i stället nå ut till bredare lager, det är utmaningen. Dialog mellan alla grupper är det vi behöver just nu. Bortom idéerna – ett möte.

■ Vad ska hända i det mötet?

– Mitt syfte är att väcka en ton i hjärtat (det här låter flummigt, men...)

– Jo, alla kurser och allt som pågår, vad gör de egentligen? De för människor i kontakt med sin egen vilja till

skapande, med sin djupaste drivkraft. Det är inget nytt, det förekommer inom all konst redan nu. Men de här redskapen som vi har – yoga, tai chi, aikido m m – kan skapa en oerhörd kraftupplevelse.

Delta i världen

■ En kraft kan ju också vara destruktiv. Bör inte en positiv kraft vara inriktad på ett konkret mål?

– Målet med alla mina kurser är att ge tillbaka auktoriteten till varje individ, ge dem valet att själva ta varje steg, föra dem till en upplevelse av sitt eget hjärta. Därför vill jag inte sätta upp något konkret mål, att vi ska komma fram till en manifestation eller liknande.

– Kan vi inspirera folk att möta och göra upp med sin inre fiende, som Dalai Lama talar om, ett ansvarstagande inåt – och sedan utåt – då tycker jag att vi har fyllt ett jättesyfte. Att få människor att delta i världen på ett nytt sätt.

– På en andlig nivå tycker jag att utmaningen just nu är att sänka nivån av rädsla. Om man kan göra det, och få människor att agera mer ur hjärtat, så tror jag verkligen att mirakler kan ske. Men vi måste få modet att avstå från alla ego-mål som vi hela tiden sätter upp.

– Vad det egentligen handlar om är att sluta tala om för människor vad de ska göra och i stället hjälpa dem att se vad som ligger i vägen för att de ska hitta vad de ska göra. Jag har ju ingen aning om vad du ska göra i ditt liv, men jag vet att du själv vet någonstans. När man hittar sin uppgift, när man hittar rätt – då tror jag att man är djupt lycklig. När jag gör det som Gud menade med mitt liv. En häftig känsla.

Mirakelkursen

■ Var står du religiöst?

– Jag delar den kristna livssyn som A Course in Miracles visar på. Den säger att vi inte är födda i synd, vi är i grunden kärleksfulla väsen – men identifierade med ett tankesystem utifrån skuld så skapar vi ett helvete, helt enkelt.

■ Var du kristen innan du kom i kontakt med A Course in Miracles?

– Nej... jag var ateist.

Tomas skrattar till inför blotta ordet ateist, som om det var fråga om en pinsam ungdomssynd.

■ Omfattar din religiositet en öppenhet mot andra religioner och läror?

– Min religiösa känsla växer fram ur min kunskap om mig själv, att jag alltid

ställer frågor till mitt inre om konflikter som jag har och att jag väntar i stillhet på svar.

■ Hur visste du, innan du nått visshet, att du skulle få svar?

– Där kommer ju tilliten in.

■ Varifrån fick du den?

– Den har nog vuxit genom åren.

Om du i livet gör saker som du tror är rätt och ser att det fungerar, löser sig, så börjar du på ett djupt plan tro att världen inte är emot dig längre.

– Det finns något som är med dig om du lever från hjärtat. Religiöst sett är det egentligen skiftet från synen på den hämndlystne guden, som ska straffa oss, till att börja se att kärlekens gud

faktiskt existerar. Jag upplever att oerhört många människor har den negativa synen – att "världen är ute efter mig".

Bort med idolerna

Tomas Frankells sätt att be är att lyssna så ärligt han kan inåt, att erkänna att han inte kan bedöma sig själv och allt det som händer. Sedan väntar han på svar.

– Att hela tiden ifrågasätta mitt sätt att se innebär att jag ger utrymme för en annan verklighet. Vi tror så gärna att vi vet – men det är ju Guds plats vi

har tagit när vetandet kommer utifrån personligt dömande. Sann vetskap är den jag delar med kärlek, med Gud.

■ Men i dagens sekulariserade samhälle är det ju ganska få som har någon gud att dela något med.

– Jag tror att vi måste göra upp med de gamla gudarna, såsom det står i Bibeln. Det är bra att vi håller på att skrapa rent med en massa idoler av Gud.

■ Som kristendomen har samlat på sig?

– Ja, straffande gudar som har använts som maktmedel för att styra folk. "Vi representerar Gud och har möjlighet att döma dig till himmel eller helvete."

– Det är ju en oerhörd position att säga sig ha!

Vändpunkten

Tomas har två discipliner som han har undervisat i på Pan tidigare, och som nu blir två basverksamheter på det nya centret. Mirakelkursen har vi redan nämnt, en sorts samtida livssynskurs med kristna förtecken. Boken som ligger till grund för kursen nedtecknades under sju år på 70-talet av en kvinnlig, ateistisk psykologiprofessor som hörde en inre röst diktera innehållet. Hon trodde inte på det hon skrev till att börja med, men fortsatte ändå – till glädje för hundratusentals "elever" över hela världen i dag.

När tvivlaren Tomas fick boken i sin hand 1981 tyckte han att den var skrämmande och omskakande och la den åt sidan. En natt, när han var inne i en svår personlig kris, uppmanades han i drömmen att återvända till Mirakelkursen.

– Det var en mycket konkret röst, en kvinna. Hon sa: "You have to make God a friend. Lesson 176."

Tomas läste lektion 176, och har sedan dess kallat sig kristen.

– Jag var inne i en uppgörelse med Gud just då. Jag hade ingen upplevelse av honom, bara idéer. Rösten blev en vändpunkt i mitt liv.

Hårdvara och mjukvara

Den andra disciplin som Tomas själv praktiserar och undervisar i är kundaliniyoga, en dynamisk yogaform med intensiv andning. Det började med att sikhledaren Yogi Bhajan kom till Cafe Vega i början på 80-talet och utvalde Tomas till yogans lärare i Sverige.

Yoga disciplinerar och tränar kroppen. Mirakelkursen arbetar med idéer

och värderingar. Det slår mig att man med datorspråk kan likna dem vid utveckling av både hårdvara och mjukvara.

– Ja, säger Tomas småskrattande inför liknelsen, ja så är det faktiskt.

■ Vilken ser du som viktigast, hård eller mjukvara? Finns det någon motsättning?

– Det gick inte riktigt ihop sig i början, men ju mer jag har givit mig hän de olika traditionerna desto mer tycker jag att de går hand i hand. Jag behöver båda delarna.

■ Det är två saker här som en skeptiker har svårt att smälta, dels att du följer en sikhisk guru därför att han pekar på dig, dels att du låter ditt liv styras av inre röster – din egen i drömmen och den röst som gav diktamen till Mirakelkursen.

– Om jag hade kommit i kontakt med Yogi Bhajan eller om rösten i min dröm hade förmedlats utan någon upplevelse, då tror jag att det hade varit väldigt lätt för mig att bortförklara dem.

■ Vad var det för slags upplevelser?

– Med Yogi Bhajan var det att jag helt oförklarligt bara grät av kärlek. Med rösten var det så att den förmedlades med sådan auktoritet att det vore löjligt att inte prova. Jag var i ett sådant stadium av livet när man inte har någonting att klamra sig fast vid.

Kärlekens ohyggliga kraft

■ Många anser att det finns ett stort mått av drömmeri bland andlighetsprofeter och -ivrare. Du talar om inre förvandling och utveckling, samtidigt som det finns en oerhörd hård verklighet i världen.

– Visst finns det en väldigt hård verklighet, men jag tycker att jag konfronterar den på mitt eget sätt. Om vi kan hitta en inre nivå att agera utifrån som inte innebär försvar, attack, hämnd – allt detta – så tycker jag inte att det är en verklighetsfrämmande syn.

– Se på de stora andliga ledarna Gandhi, Dalai Lama med flera, de har visat vilken ohygglig kraft som ligger i kärlek, ett kärleksfullt hanterande av verkligheten. De har stämplat tiden med evighet, så att säga, genom vad de har gjort.

– Men de som har skapat destruktivitet och våld – de som vi kanske kallar mer realistiska ledare – har de skapat något bestående egentligen?

– En av de stora lögnerna är att verklig kärleksfullhet eller äkthet som människor måste innebära att man är naiv eller inte vågar se sanningen.

För sju år sedan var Tomas Frankell med och startade Pan, som sedan dess varit en oas för new ageare.

Ledarskapet korrupperar

■ Massor av andliga sällskap har genom historien skenat, från något vackert och sunt kring en visionär ledare till en tyrannisk regim och i värsta fall kollektivt självmord. Vad är det som går snett tror du?

– Det svåraste som finns är att stanna vaken i en rörelse. Att inte dras med i ett kollektivt tänkande, att inte vara rädd för att bli utstött. Och så tror jag att det finns en oerhörd maktfrestelse i att vara andlig ledare, att se sig som speciell.

■ Ledarskapet korrupperar?

– Lätt. Det krävs en så oändlig ödmjukhet, att man alltid kommer ihåg källan – och att den är bortom mig, mycket större.

■ Du kommer ut med din första bok i höst och du öppnar ett andligt/kulturellt center. Vad är det som talar för att du inte är sektledare om tio år?

– Det låter kanske naivt, säger Tomas dröjande, men jag tror inte att vi är där i dag. Människor går tillsammans. Jag sköter vissa uppgifter men

jag har inte större medvetenhet än du.

■ Har den totala nivån av medvetande nått dit där de flesta är immuna mot sekticism, menar du?

– De som jag kommer i kontakt med har inte ett sådant behov i dag. Vi har tagit så många steg från ett auktoritärt lyssnande på andra till att lyssna på oss själva. Jag kan inte se att folk skulle gå på en lögn i dag.

– Om man fortsätter att möta vanligt folk så stannar man i verkligheten. Det gäller att inte isolera sig.

■ I mitten av oktober kommer "Vägen hem" ut, din första bok. I den berättar du om din kämpiga ungdom, om ditt arbete med att nå större självinsikt och trygghet bland annat genom Mirakelkursen. Varför har du skrivit boken?

– Jag kände att om jag skulle gå vidare i mitt arbete måste jag för mig själv klargöra och formulera vad jag egentligen pratar om. Jag har varit ute och gått med frågor och väntat tills jag fått svar på dem. En bok gav rätta motivationen för detta inre arbete.

Text och foto: Peter Östman

– Mitt sökande började inte för att finna Gud. Det var upplevelser i mitt arbete med terapi och självkännedom som förde mig i kontakt med djupa upplevelser av kärlek.

På sommarjakt efter medvetenhet

Åsa Freij

När sommaren närmar sig sitt slut, infinner sig lätt ett visst vemod och en diffus oro. Kanske är det för att hösten påminner oss om ålderdomen och det kroppsliga visnandet; och angelägenheten att hinna göra något meningsfullt i livet, hinna lära oss att göra rätt, leva rätt, hinna lära oss vad livet går ut på, ökar. Med andra ord: önskan att hinna bli medveten ökar, när den tid vi har på oss minskar.

Och det är *medvetenhet* som gäller. För hur skulle vi utan medvetenhet, utan att förstå, kunna göra rätt, det vill säga finna balansen, harmonin, meningen, med ett annat ord: lyckan, det som alla söker, om än på mycket skilda sätt.

Alla våra personliga problem är de inte bara symptom på att vi i vårt sökande efter balans, mening, lycka hamnat i en återvändsgränd!

I Sökaren vill vi skriva om företeelser som kan ge läsaren lite hjälp att hitta rätt väg. Sådana positiva företeelser är personer, som är föredömen för oss, terapier, kurser och böcker om vägar att gå. Vi skriver också om negativa företeelser i samhället, problem och fel av olika slag, såsom miljöförstöring, dåliga födoämnen, dåliga vanor, så att vi lättare kan undvika dem. Men hur svårt är det inte att bedöma vad som är bra och vilka livslärare, som vi möter, som är riktigt medvetna och värda att ta efter!

Med denna artikel vill jag försöka ge läsaren något som verkligen ökar medvetenheten – åtminstone om hur svårt det är att veta. Jag vill undvika att styra läsaren med en subjektiv tolkning. Men ack, hur svårt är inte det! De informationer som journalister ger, är ju alltid färgade av deras personlighet och av det samhälle och den kultur, där de lever.

Men kan det alls bli någon tidskriftsartikel, om jag inte får "färga" den? Måste jag inte bli tyst då, som den vise sägs bli, när han blir vis...

Nej, att bli tyst av rädsla för att skriva något som inte är alldeles sant, vore att gå för långt. Vad jag kan göra är att försöka vara objektiv så att läsaren ges största möjlighet att själv välja sin tro. Jag försöker bara se, och rapportera vad jag ser.

I min objektivitetssträvan kan jag, paradoxalt nog, bara skriva om mig själv. Det gör man alltid ändå, men att göra det öppet är att göra läsaren uppmärksam på att detta är just *min* – *en* människas – syn på saken. Jag vill framhålla att det är oerhört svårt att ge riktiga omdömen, att se vad som är bra och vad som är dåligt, vad som är rätt och vad som är fel. Tumregeln skulle kunna vara att rätt är allt som kommer ur kärlek och fel är det som saknar kärlek.

Ett växthus för personlig utveckling

Var hittar jag nu något medvetenhetsfrämjande att skriva om? På Wäxthuset, Väddö kanske.

Jag känner till verksamheten på Wäxthuset rätt väl. Det sägs en hel del gott om den, av vissa. Men när jag funderar, infinner sig genast ett tvivel. Vad vet jag? säger tvivlet. Bara för att Wäxthuset haft en viss framgång och dess representanter säger att de arbetar i och för kärlek, är det så säkert att det verkligen är så? Hur många sekteriska och ideella rörelser och verksamheter har inte sagt sig arbeta i kärlek och dragit till sig mängder av anhängare som upplevt sig lyckliggjorda och inne

på rätt livsväg – och hur många av dessa har inte lämnat efter sig besvikna människor? Vad jag *vet* är att Wäxthusetets kurser kostar ganska mycket pengar och att Wäxthusetets ägare lever på dem.

Ska jag åka till Väddö och ge verksamheten där snäll reklam, göra mig till språkrör för något som jag kanske inte är tillräckligt medveten för att kunna bedöma? Eller ska jag också avslöja brister, som jag tycker finns där, och ge "hälsosam" kritik? Men hur kan jag veta att kritiken är riktig? Allt jag upplever kan ju vara bara en spegling av min egen negativa syn, mitt upplevelsemöster, som uppkommit av mina egna erfarenheter.

Jag åker till Väddö i en förhoppning att få möta människor som faktiskt är mer medvetna än genomsnittet, mer medvetna och kärleksfulla än jag och som jag kan lära något av, för att sedan sprida lärdomarna vidare till mina läsare. Jag kommer dit både som "behövande" deltagare och som journalist.

Som reporter behöver jag bara betala halv kursavgift. Jag är alltså lite ekonomiskt privilegierad. Andra deltagare i sådana här kurser kan ge ut allt de har, och till och med skuldsätta sig, för att kunna betala en "auktoritet", som de i sin nöd hoppas ska hjälpa dem ur den ångest och andra problem som de bär på. Här infinner sig då genast en första fråga till min "medvetenhet". Snyltar jag med min halva avgift eller är jag tvärtom för nedvärderande mot mig själv, som alls betalar och inte bara tar betalt för mitt arbete?

Som folk är mest

Ledarna inom växthusrörelsen, de som anger tonen inom självförbättringsro-

relsen i Sverige, kan de visa oss hur man är, när man är medveten? Eller är de som folk är mest? Ankomstdagen hamnar jag i något som liknar ett gräl med själva medvetenhets- och positivitetsläraren, Lena Kristina Tuulse. Vi känner varandra sen förut. Vi kommer att tala om ett projekt liknande Wäxthuset, som jag själv och några andra startade en gång. Lena Kristina var med en tid, men hoppade av.

– Hur kom det sig att du var den mest negativa av alla i vårt projekt, du som säger att allt blir vad vi själva gör det till och att den positiva tanken är skapande? Varför sa du att du såg projektet som omöjligt? intervjuar jag.

– Jag var inte alls negativ, säger Lena Kristina, och hennes ton, tycker jag, är förorättad.

– Men när projektet kommit en bit på väg sa du att du inte trodde på det och drog ned de andras lust och tilltro.

– Det sa jag för att jag var realist, inte negativ! (Hon lutar sig fram och nästan fräser.)

– Varför fräser du så argt mot mig? undrar jag. Är det inte bra om jag kan hjälpa dig, som hjälper så många andra, att få litet spegling?

– Jag fräser inte, svarar Lena Kristina, jag är bara intensiv. Och jag har tillräckligt många som speglar mig och ger mig feedback här.

(Se hur svårt det är att veta hur verkligheten är! Jag tycker att hon fräser och är arg. Det tycker inte hon. Vad är sant?)

Jag fortsätter:

– Men du kunde väl ha försökt med en positiv syn själv och därmed inspirerat de andra – som var vana att se dig som en auktoritet.

– Det var ingen idé, för gruppen var omöjlig.

– Omöjlig? undrar jag. Jag trodde du lärde ut att inte se *något* som omöjligt.

– Ja, men här fanns det inga förutsättningar. Det fanns ingen kärlek.

Utan att säga något funderar jag en stund över detta. Kan en grupp väl kända personer inom New Age-världen – och respekterade inom ekologi, vetenskap, skola m m – vara så i avsaknad av kärlek att det skulle vara omöjligt att arbeta med dem? Det skulle alltså inte gå att ens tala med dem om känslomässiga hinder, negativa mönster osv och få dem att lösa knutar och vidta praktiska åtgärder för att föra projektet framåt?

Förvirrad går jag därifrån. Jag vet inte om jag ska tro på mig själv eller på Lena Kristina. Jag vet inte om det var något som inte stämde hos henne eller om jag var "självblind" och satt fast i en egen felaktig uppfattning. Jag

En av kursledarna på Wäxthuset Bo Wahlström tillsammans med Lena Kristina Tuulse under en kurs i frigörande andning.

ansåg ju att inga projekt kunde anses omöjliga, och inga människor. Så har jag lärt mig att se på livet, bland annat genom Lena Kristina.

Jag kanske inte var så långt hunnen i min personlighetsutveckling, men en sak var jag medveten om: hur svårt det är att vara medveten, dvs veta vad som verkligen sker.

Det blir särskilt svårt att veta vem jag ska tro på, mig själv eller Lena Kristina, när hon utbrister som en slutkläm:

– Du verkar vara värre låst än förut! Dig kan jag inte hjälpa! (Hoppsan – en omöjlighetsdom till!)

Med denna "hopplöst fall-stämpel" i ryggen åker jag hem sent på kvällen samma dag jag kom, med trött och hungrig fyraåring och fem kollin, beräknade för en veckas uppehåll på Väddö. (Det hade inte ordnat sig med barnvakt på Väddö, så som var meningen.) Jag känner mig långt ifrån upplyft eller upplyst.

Olika åsikter

Eftersom både Lena Kristina och jag är strävsamma sökare, kommer jag dock tillbaka, och är välkommen, en tid senare för att göra det reportage som vi ändå tyckte skulle bli av. Naturligtvis har Lena Kristina innerst inne inte menat att jag är hopplös och inte heller att någon annan är det. Och jag har självinsikt nog att inte ta henne på orden heller – även om jag mådde dåligt av dem. Men jag oroas vid tanken på hur sådana uttalanden kan skada en människa med verkligt dåligt självförtroende!

Hur försiktiga måste inte kursledare

och andra livslärare (även journalister) vara – och vi med dem...

Det reportage jag sedan gör om Wäxthuset blir än mer medvetet inriktat på att belysa svårigheten att vara medveten, att veta vad som verkligen är. Exempel på hur subjektivt vi upplever verkligheten är hur olika åsikterna är om Lena Kristina själv och verksamheten på Väddö. Jag deltar i en kurs och intervjuar flera personer om deras syn på Wäxthuset, livet, sin egen utvecklingsprocess, och andras.

Jag möter dem som är fulla av beundran för Lena Kristina och dem som tycker att hon är "ego-trippad". Ett par personer har blivit rent nedtryckta och mycket besvikna, säger de, medan en ser henne som en människa med lika mycket fel och förtjänster som vem som helst. (Då och då möter man arga och besvikna personer, som anser sig direkt illa behandlade på Wäxthuset.)

– Lena Kristina är okej, säger Elisabeth, en waldorflärare, som delagit i en kurs och assisterat på en annan.

Elisabeth verkar vara en glad och trygg människa. Hon fortsätter:

– Men jag tycker hon förstör upp sin och Wäxthusetets roll. Hon ser sig själv och stället som ovanligt viktiga och långt komna i den personliga utvecklingen, ja närmast unika. Eftersom jag är här, tycker jag förstås att här är övervägande bra. Men det är inte så märkvärdigt att man arbetar med människors personliga utveckling med ungefär samma insikter om hur vi fungerar som vilken god psykolog som helst kan ha, även om metoderna skiljer sig en del åt.

– Jag tycker att antroposoferna i Järna är mer utvecklade, fortsätter Elisabeth. De börjar där man slutar här.

Det personliga har man där klarat av och arbetar konkret för ett bättre samhälle. Man lever samtidigt det man lär. Här på Wäxthuset är det bara fråga om individens problem och välmående.

– Men man ska inte jämföra, tillägger hon diplomatiskt. Allt har väl sin funktion.

En som är översvallande positiv träffar jag också. Det är industridesignern och frivillige medhjälparen Kurt Olsson. Han säger att redan första kontakten med Wäxthuset – en intensivkurs i frigörande andning – var helt fantastisk.

– Den kärlek, öppenhet och enkelhet jag mötte öppnade i kombination med mina upplevelser i frigörande andning en helt ny värld för mig, säger Kurt.

Hans omdömen om Lena Kristina är att hon är just unik och bedriver en verksamhet som saknar motstycke i Sverige, ja kanske i världen. Hennes ofullkomlighet ser han som en fördel.

– Hon är en människa, säger han. Hon kan bli arg, klappa ihop och gråta. Det är bra. Jag ser henne som en blomknopp, inte en färdig blomma.

Det är nu tre år sedan Kurt gick sin första kurs på Wäxthuset, lockad av en bandinspelning med Lena Kristina på temat "växa som människa".

– Det ringde i öronen på mig: "växa som människa", och jag gav mig inte förrän jag kom med på en kurs.

Därefter gick Kurt omedelbart vidare till den nio månader långa andningspedagogutbildningen. Året därpå assisterade han på den kursen och har sedan lett en själv i Göteborg. De ord han gav mig på vägen var: Om man bara gör ur kärlek, det man gör, kan det knappast bli fel – vad man än gör.

Elisabeth, waldorflärare, kursdeltagare och medhjälpare, snyggar upp stolar.

"Bodybreathing"

Jag deltar i en del av en kurs i "bodybreathing". Det är ett slags kombination av frigörande andning, massage och psykologi. Kursledare är amerikanskan Colleen Ellis.

Andra dagen på bodybreathingkursen sitter kursdeltagarna, som så ofta på kurser av det här slaget, i ring och delar med sig av vad de känner. Det är inledningen till eftermiddagens pass.

Göran, en datakonsult i femtioårsåldern, är missnöjd med den partner han fått i den första terapiesessionen. Partnern är dessutom assistent på kursen med lång erfarenhet av psykologiskt arbete. Han tycker det är dåligt att hon har så mycket aggressioner och inte alls är färdig med sig själv, som hon borde vara. Det är fel av arrangörerna att ha en sån...

– Jag är orolig att hon inte kan stödja mig och ge den kärlek och trygghet som det är meningen att man ska få känna på en sån här kurs.

Han kastar vassa blickar mot assistenten snett emot, och rösten är just aggressiv, när han klagar på hennes inboende aggressivitet. Så slinker det ur honom något om att han alltid får kvinnors ilska på sig.

Lätt dolda igenkännande leenden syns i ansiktet hos några i ringen. Men man lyssnar respektfullt på Göran. Man vet att man själv har eller nyss har haft liknande "överföringar" eller "projektioner", och det skulle inte falla någon in att få Göran att känna sig löjlig.

Göran är ännu långt ifrån att se sin egen aggression och att hans upplevelse av assistenten inte motsvarar en

objektiv verklighet. Assistenten, en ljus, lågmäld flicka, har just gett mig det mest kärleksfulla stöd man kan tänka sig i en andningsterapiesession. Jag upplever henne alltså på ett helt annat sätt än Göran.

– Så fort jag sa... så började hon tala om... dundrar Göran vidare, fast Colleen redan upprepade gånger vänligt bett honom att fokusera mer på sina egna känslor än på hur han anser att den andra personen är.

När assistenten försiktigt inflikar att hon inte alls varken sagt eller menat det som Göran påstår, säger han bryskt åt henne att vara tyst. Det är nästan så jag hoppar till. Assistenten lyder, och missförståndet får alltså kvarstå, så Göran blir kvar i sin egen negativa föreställning av assistenten. Det är ju så det brukar gå till, när vi skapar problem mellan oss människor: vi lyssnar inte, ser inte oss själva. Här finns det dock gott hopp att Göran kommer att se allt i ett annat ljus, innan kursveckan är slut. Kanske blir kursen en vändpunkt i hans liv och slutet på mer än ett halvt liv av dåliga relationer, som han aldrig förstått orsaken till. Sådana "omvändelser" förekommer inte sällan på kurser i självkännedom och inre personlig utveckling.

Kersti Berg heter en kursdeltagare i "avancerad kurs i frigörande andning", som jag talar med mycket. Jag upplever henne som rar och öppen, men får veta att hon själv har haft och fortfarande har mycket ångest och stora min-dervärdeskomplex. Och hon tror, typiskt nog, att hon är ovanlig och inte som "andra duktiga". Hur många tror inte det? Henne har kursen gett en puff, om än inte någon omvändelse. Men hon har mött närhet och sett sidor hos sig själv och haft upplevelser av ett nytt och positivt slag. Och nu vet hon i alla fall att mycket positivt kan finnas där inom henne själv. Och hon är fast besluten att nu ta vara på det och "öva upp" det. (Se tidningen Växtkraft!)

En "omvänd"

Under en lunchpaus på gräsmattan träffar jag Arne över en vegetarisk tallrik. Han är på Wäxthuset och hjälper till. Det gör han så ofta han kan för att träffa intressanta människor. Intressanta är de som verkligen tar ansvar för sitt liv och vill utvecklas, och det vill de allra flesta som är på Wäxthuset, både de som jobbar där och de som kommer dit för ganska stora pengar för att delta i någon av de kurser som har syftet att ge ökad medvetenhet.

Arne är också på Wäxthuset, berättar

han, för att "fylla på" och vidmakthålla den medvetenhet han uppnått; och det gör han genom att vara tillsammans med människor som strävar efter personlig utveckling, genom att ta del av deras upplevelser för att vidga de egna perspektiven och för att påminnas om att kärlek, öppenhet och närhet är de enda vägarna till den lycka som vi alla eftersträvar men som vi ofta söker på alldeles fel vägar.

Men Arne är också på Wäxthuset för att själv ge av sina erfarenheter som en hjälp för andra att se blindgångar som han själv har lämnat bakom sig men som andra kanske är mitt inne i. Särskilt vill han hjälpa män, säger han, för de sitter oftare än kvinnor fast i prestige- och makttänkande. Och det bottenar i sin tur först i rädsla, en alldeles onödigt rädsla att förlora den prestige och den makt som i själva verket är orsaken till deras problem.

Arne berättar alltså mer än gärna om sig själv för att hjälpa särskilt män, "yngre bröder", på livskunskapens väg. Men han vill poängtera att Wäxthuset inte ska ses som en undergörande plats: Folk ska inte ledas att vallfärda dit i tron att de lätt ska bli helade av något slags helgon i ledningsgruppen. Nej, det som är viktigt är själva strävan, det medvetna arbetet för att nå ökad självinsikt och ökad förmåga till kärlek som många sökare ägnar sig åt på Wäxthuset och på många andra ställen. Han visar på tidningen Energivågen, som är full av annonser om kurser, böcker och annat. Men Wäxthuset är en plats där det ständigt pågår kurser och där man också kan bo och få ovanligt många tillfällen att möta sig själv och andra.

– De fel vi människor gör, säger Arne, är ofta så skickligt dolda av oss själva för oss själva att vi i det längsta vägrar tro att vi har dem. Men de gör sig ändå påminna på något sätt genom att vi inte mår bra.

Med "fel" menar Arne bland annat egna negativa mönster, som hindrar oss från goda relationer och ett rikt liv.

– Det kan vara en större eller mindre chock för oss, när vi börjar förstå att det negativa vi tillskriver andra, faktiskt kännetecknar oss själva, säger Arne. Själv var jag tidigare fördomsfull, fördömande, dominerande och ibland rent elak. Vad var det jag fördömde hos andra? Jo, just att de var fördömande, dominerande och elaka.

– Det mesta var precis tvärtom vad jag ville tro. Jag trodde exempelvis att jag var stark och opåverkad av vad andra tyckte om mig och att jag hade ett stort och välgrundat självförtroende. I själva verket var mitt självförtroende så svagt att jag kände mig ho-

Tre gäster utbyter erfarenheter på trappan till kurshuset Fjällbo.

Kurt Olsson, trogen växthusvän, tidigare kursdeltagare, nu assistent och kursledare.

tad om min person och min duglighet blev det allra minsta ifrågasatta – och då försvarade jag mig våldsamt, ett för-svar som förstas främst drabbade mina närmaste.

Arne berättar om hur otrevligt han betedde sig mot sin tjej, som nästan hela sitt vuxna liv arbetat med att försöka få större självinsikt och hur han föraktade "de där navelskådarna" och "kletmänniskorna", som han brukade kalla dem för att de vågade vara öppna och kärleksfulla mot varandra. Fast någonstans inom sig drogs han själv till just de där människorna för att de kom-

mit dit där han själv innerst kände att han ville vara, kanske var det därför han också dragits till just den kvinna han var tillsammans med – för att hon var "en sån".

– Det var just här på Wäxthuset, när jag var här förra sommaren för att hämta henne från en kurs, som jag på allvar började tänka till, säger Arne. Atmosfären påverkade mig, och jag kunde inte glömma bilden på näthin-nan av den rofylld mediterande kvinnan i indiantältet.

– Så hände det att jag läste en tidningsartikel om Wäxthuset, som fram-

ställdes det i dålig och orättvis dager. Jag blev upprörd och kände till min förvåning att jag tyckte att något bra kritiserades, som om det hade rört mig själv.

– Från den dagen kände jag att jag hade tagit steget till att bli en sökare jag också. Och i stället för att slå ifrån mig allt som påminde mig om mina svagheter, allt som kunde ge mig insikt om mig själv, började jag riktigt be om hjälp att se vilka negativa beteendemönster jag hade. Jag började med frigörande andning, såg och kände vilka tidiga upplevelser som präglade mig och skadat mig. Framför allt började jag samabeta med min tjej i stället för att se henne som en provocerande motståndare, som ständigt måste bekämpas. Vi har numera ett underbart förhållande, där vi stöder och hjälper varandra att utvecklas. Jag älskar att diskutera länge och djupt med henne och är angelägen om att höra hennes åsikter och förstå hennes känslor, där jag förut bara brutalt klippte av i min rädsla självupptagenhet.

Han skrattar och säger att han nu börjar tycka om sig själv och är på väg att bli den underbara man som hans underbara kvinna hela tiden såg fanns bakom fasaden.

Samma kurs, samma kursledare, kan alltså upplevas väldigt olika av olika deltagare. Någon "sann" beskrivning av en kurs finns knappast. Varje deltagare har sin egen subjektiva upplevelse.

Jag har mött anhängare av de kanadensiska indianer som en tid bott utanför Sollefteå och som också fanns på Wäxthusen denna sommar. Några av dem var där för att bygga ett stort tält, gwam. En del hade tagit dessa indianer och deras kärleksfulla, naturnära och fridsamma sätt att leva som förebilder och till och med bott tillsammans med dem under vissa tider. Men andra har blivit besvikna på det som först verkade vara det allena saliggörande. Två före detta varma indiananhängare, som jag senare mötte, förklarade att de hade gjort ett stort misstag. De ville inte längre rekommendera någon att söka sig till denna indiagrupp. De betraktade den inte ens som äkta indiansk och hade helt brutit kontakten med den.

Men vad säger detta mig egentligen om indianerna? Ingenting! Bara att jag mött människor med olika upplevelser inför dem.

Dessa indianer har förstås, som vi andra, mer och mindre utvecklade sidor. Och vi förstår varandra mer eller

mindre väl.

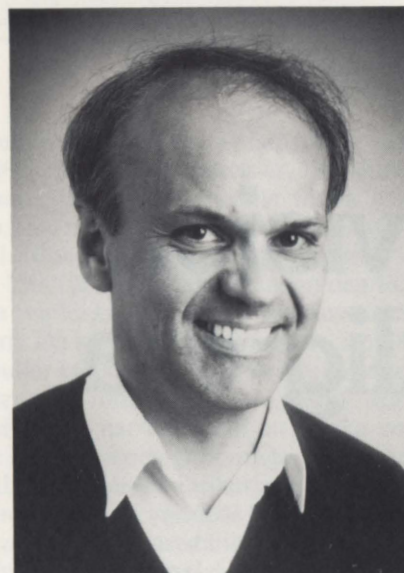
Vad det gäller för den sökande människan är kanske främst att ha både distans och stor öppenhet – en god vilja att se och dra lärdom av de goda bitar som någon har att ge – utan att förvänta sig fullkomlighet. Väntar man sig för mycket, blir man lätt besviken och förkastar och kanske fördömer allt, när något, som man uppfattar som dåligt, kommer i dagen. Och så: Rannsaka dig

själv, iakttag och leta, lyssna uppmärksamt efter den (ofta mycket nonchaletrade och försvagade) inre röst som vi alla har och som säger oss sanningen.

Ha också tålamod! Vägen till sanningen (kärleken) består oftast av mycket små steg. Ta vara på dem, för inget steg i egots yttre värld är mer värt än det minsta steg framåt i den inre verkligheten! eller... vad känner du själv?

Två kursledare, Bo Wahlström och Colleen Ellis, övervakar elden, där kursdeltagarna symboliskt bränner teckningar över gamla mönster.

Curt Jonsson har lång erfarenhet inom personlig utveckling och mänsklig kommunikation. Han har varit marknadsförare i industrin, företagskonsult och universitetslektor. Nu är han mest skribent och kursledare.

Miraklens tid har just börjat!

Vill Du kunna ge ut mer kärlek – och ta emot mer kärlek? Vill Du öppna Dig för inre vägledning och kunna ta emot mirakler i Ditt liv?

A Course in Miracles (ACIM) är den stora inspirationskällan för alla som är intresserade av andlig utveckling. Här kommer en helsvensk bok som på lättläst svenska förklarar budskapet i ACIM. Författaren ger gott om personliga exempel ur sitt eget liv vilket gör budskapet ännu mer levande.

Boken handlar om en annan verklighet än den vi är vana vid. I denna verklighet, som är den 'sanna', kärleksfulla verkligheten, är mirakler fullt naturliga. Curt Jonsson berättar utförligt om denna och även om hur vi kan få kärleken att växa i vårt liv. Bl a berättar han om Integrerad Meditation, som bygger på råden i ACIM.

Du kan beställa boken med kupongen här bredvid eller köpa den i vissa bokhandlar!

CAJACO

Box 3056, 195 03 Märsta
Telefon 0760-172 36

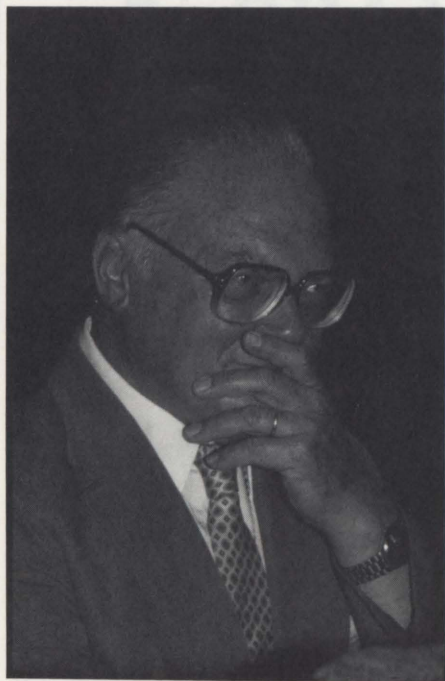
Ja! Jag beställer...ex "Väck upp Din kärlek" à kr 150. Portoavgifter tillkommer med kr 30

Namn	Adress	Postnummer	Postadress	Telefon	Sök

Robert Mullers vision av en ny mänsklig era

Wolf Wondollek

måste ersättas av nya. Slutet av 1900-talet innebär slutet på en historisk epok, sa Octavio Paz.

Under psi-dagarna i Basel förra året beskrev rektorn för fredsuniversitetet i Costa Rica Robert Muller hur han ser den nya eran i mänsklighetens utveckling.

Muller var i över fyrtio år verksam inom FN, bland annat som biträdande generalsekreterare. Han var ansvarig för organisationen av stora internationella konferenser. Han var envis med att integrera övergripande andliga idéer och resonemang i diskussionerna. Därför blev han känd som *global optimist*, som den förste positive tänkaren i FN.

Han vill mobilisera alla positiva krafter för att rädda vår jord. Han vill se FN och UNESCO som *kraftcentra*, vilka skall åstadkomma en *global uppfostran* av alla till goda världsborgare. 1982 presenterade han en *världsläroplan*, vars idéer enligt kritikerna var omöjliga att realisera. Muller avfärdades som en orealistisk utopist, men förblev optimist.

Han lade också fram en *världsfredsplan*. Det är en handlingsplan, som bygger på fakta, om hur vi skall bete oss, umgås med varandra och med jorden. Han visade upp planen i en första version för regeringarna 1984. En rad av hans förslag har sedan dess förverkligats, bland annat förslaget att USA och Sovjetunionen skulle stoppa det kalla kriget och inleda förhandlingar.

Muller vore lycklig om bara en tredjedel av den 21-sidiga planen kunde förverkligas. Han vänder sig till de enskilda individerna, vilka utgör basenheter i ett demokratiskt samhälle, till dem som funderar över världens situation och vad man kan göra. Individerna är jordens *levande sensorer* och dess

nervsystem enligt Muller.

I världsfredsplanen föreslog Muller att en rad toppmöten mellan presidenterna Bush och Gorbatsjov skulle hållas 1991. Dessa skulle skissera en helt ny väg att gå för mänskligheten. Målinriktningen skulle vara att alla kärnvapen skulle vara förstörda år 2000 och att en helt demilitariserad planet skulle ha skapats år 2100, då arméerna skulle vara ersatta med poliser. (Costa Rica är ett exempel på det senare: där finns bara poliser i blå byxor och vita skjortor, och landet är det enda i Mellanamerika där det ständigt råder fred.) Vidare skulle den internationella sjö-rätten ratificeras, så att två tredjedelar av världshaven skulle tillhöra alla nationer gemensamt. Robert Muller rekommenderade också att framstående personligheter skulle uppmanas att lägga fram idéer om avskaffandet av våld i alla former och på alla nivåer.

Robert Muller anser att det behövs riktlinjer för vad som skall prioriteras ekonomiskt och socialt. Det behövs en ny charta för mänskligheten och framför allt en ny, äkta världsgemenskap i vilken redan existerande EG och nya regionala sammanslutningar i Afrika, Amerika, Asien och Mellanöstern ingår. Ett steg i den riktningen är USAs strävan att ena Amerika.

Muller föreslog i sin världsfredsplan tio steg för 1991, bland annat en global insamling av fakta fram till år 2000 för alla nationer, religioner och andra områden, vilka skulle utgöra utgångspunkter för handlingsplaner.

Vidare föreslog Muller en Marshallplan för u-länderna och upprättandet av kärnkraftsfria zoner – vilket redan finns i Latinamerika – samt att hela Mellanamerika skulle göras till en fredszon.

1992 skall den andra världsmiljö-

Wolf Wondollek

konferensen hållas i Brasilien, och 1992 blir också rymdens år. Det skulle kunna bli mänsklighetens första *kosmiska* år, när vi undersöker vår relation till jorden, rymden och universum.

1993 är det hundra år sedan den första världskongressen i religion ägde rum. Då blir det en ny kongress. Robert Muller har kontakt med de organisationer och föredragshållare, som skall delta, och har bett dem att skriva ned de kosmiska och gudomliga lagar, som gäller för livet på jorden, och vidarebefordra dem till världens regeringar. *Tio nya bud* skall fastställas globalt, anser Muller, till exempel du får ej döda, inte ens i nationens eller religionens namn.

Muller anser att FN måste omvandlas och stärkas, eftersom världen befinner sig i kaos – på samma sätt som Nordamerika befann sig i kaos 1776, när varje delstat hade en egen armé, egen polisstyrka och egna pengar.

Tiden är nu inne att bilda *Världens Förenade Stater*. Dessutom behöver vi, menar Muller, en ny kosmologi, utarbetad av fysiker och biologer, en ny världsfilosofi, en ny sociologi och en ny antropologi.

Vi behöver en ny värld med en kos-

misk andlighet, där det gemensamma i alla religioner träder fram.

Vi behöver också en lämplig vetenskap, som ligger till grund för vår förvaltning av jorden.

Robert Muller vill att alla människor i alla länder skall läras ett moraliskt högtstående beteende, och läras att använda hjärtat för att nå högre andliga och etiska nivåer.

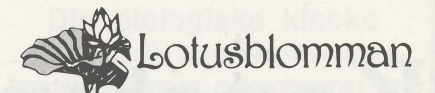
Alla skall läras att handla med ansvar, så att de kan stå för sina handlingar. Alla bör läras att känna förening med kosmos. På den grunden skall den nya människans etik byggas.

Vi måste vidga vår horisont samtidigt som "vi måste leva enkelt för att andra överhuvud taget skall kunna leva" (Gandhi).

"SUNRISE"

är en Engelskspråkig tidskrift från
TEOSOFISKA SAMFUNDET –
PASADENA

Pris 60:- för 6 nr/år. Skriv gärna och begär ett gratis ex. till Anne Eek, Eriksbergsgatan 18, 114 30 Stockholm.

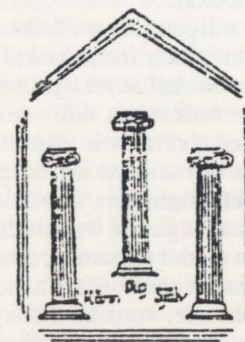
— bokhandeln med böcker om personlighetsutveckling, filosofi, religion, astrologi, terapi, meditation m m.

Öppettider

Vardagar 14.30—18

Lördagar 10—13

Västergatan 8,
352 30 VÄXJÖ
Tel 0470/237 37

STIFTELSEN RETREATCENTRE – TRE PELARE

Var än du bor, var med i "Stiftelsen Retreatcentre – Tre Pelare". Där har du tillfälle att möta andra personer och utbyta tankar och åsikter, om livsåskådningsfrågor, icke politiska.

Hör av dig om du tycker att det passar dig.

Tag kontakt med oss, skriv ett brev eller ring. Du vill säkert veta mer. Om du skriver, bifoga svarsporto så hör vi av oss.

Stiftelsen Retreatcentre – Tre Pelare

POSTADRESS

c/o Carl-Otto Mattsson
Tobaksspinnargatan 5, 5 tr.
117 36 Stockholm

INFORMATION

Tre Pelare

TELEFON

08-668 34 63
08-94 87 99

POSTGIRO

73 75 90-0

Konsten att tänka

Oförnuftets lockelser är titeln på en bok av Rupert Crawshay-Williams, som kom ut på Natur och Kultur 1953. Originalet heter *The Comforts of Unreason*. Boken försöker lära oss att genomskåda oss själva i vårt önsketänkande och manar oss att vara på vår vakt mot tankefel.

Författaren skriver att förmågan att tänka klart endast kan förvärvas genom lång övning och under avsevärd ansträngning. "Den som vill tänka riktigt har stora frestelser att värja sig mot", heter det i ett citat från Aldous Huxley.

Men vill vi tänka riktigt? Genomsnittsindividen är inte endast passiv och ointresserad i sin inställning till det klara tänkandet och dess krav, skriver Crawshay-Williams, utan omedvetet rent negativ. Orsaken är att han ofta ogillar de resultat som det rationella tänkandet kommer till. Vi har till exempel en benägenhet att undvika nya idéer som kunde bringa ordning i våra föreställningar och medföra olust.

Det är många fallor vi faller i, när vi tänker. Vårt begär att förstå är en svår frestare till oförnuft, då det förleder oss att prestera en "lösning" hellre än att låta en fråga vara oavgjord och erkänna att vi inte förstår. Huxley citeras: "Lika ivrigt som människorna önskar uppföra sig väl – eller åtminstone anses uppföra sig väl – önskar de förstå tillvaron. Att leva i en meningslös värld är dem outhärdligt."

Ett annat tankefel är benägenheten att utan bevis acceptera *gruppens* åsikter. Gruppen kan vara vår kulturkrets, vår religion, vår vetenskap, vårt samhälle, vår familj etc. "Tron på försäkringar som sanktionerats av hjorden är en normal mänsklig själsfunktion, som inte upphör, hur kraftigt sådana försäkringar än motsägs av förebrädda bevis. Förnuftsmässiga resonemang kan inte framtinga tro i strid med hjordsugges-

tioner. Fullständigt felaktiga åsikter kan för den som hyser dem synas äga den förståndsmässigt verifierbara sanningens alla kännetecken." Citat från Trotter.

Våra önskningar och begär kan alltså leda oss till felaktiga slutsatser. Crawshay-Williams skriver att varje otillfredsställt begär är ett potentiellt hot mot verklighetstänkandet. Han har valt ut fem begär som tycks honom viktigast i detta sammanhang och som nästan alltid till någon del är otillfredsställda: begäret att förstå, begäret att känna sig god, begäret efter spänning, självhävdelsebegäret och konformitetsbegäret (att vilja vara inpassad i en grupp).

Något som fördärvar vårt tänkande är att vi gärna gör ett partiskt urval av argument. Vi ser bara en sida av en sak, som har flera sidor. Vi väljer informationer på ett sådant sätt att de stöder den uppfattning vi redan har. Sedan vi intagit en ståndpunkt, söker vi alla tänkbara stöd för den. Det kallas att rationalisera. Det rätta tillvägagångssättet är förstås att samla alla tillgängliga fakta och sedan låta dessa bestämma vår uppfattning.

Ofta går vårt tänkande fel på grund av lättja och vanans makt. Vi följer minsta motståndets väg och undviker det som frestar på. Vi förenklar svåra frågor, eftersom vi är för bekväma för att sätta oss in i dem riktigt.

Våra egna tankar kan också vara ett skydd mot en obehaglig verklighet. Vi förvanskar i vår tanke verkligheten så att den blir mer tillfredsställande för oss.

Sedan man läst Rupert Crawshay-Williams bok – och andra, liknande – förstår man att ett underhålligt tänkande är långt vanligare än ett klart och riktigt. Att tänka med skärpa är svårt. Alla

torde vi ha en tendens att tänka oförnuftigt.

En viktig bok, när det gäller konsten att tänka, är Alf Ahlbergs *Tankelivets frigörelse*, som först utkom 1934 i skuggan av nazismens och kommunismens framgångar, och sedan gått ut i en rad upplagor. Den är nyttig för alla som bildar sig en uppfattning och tar ställning i olika frågor. Författaren visar på de hot som finns inom oss själva och i vår omgivning mot ett fritt och självständigt tänkande.

Här några citat:

"Vi har vanligen inte en åsikt därför att vi med fakta och förnuftsskäl övertygat oss om att den är riktig, utan därför att vi – av helt andra skäl – har den, söker vi med fakta och förnuftsskäl övertyga oss om att den är riktig."

"Hela mänsklighetens intellektuella utveckling kan sägas ha bestått däri, att det vid sidan av det tänkande, som dirigeras av *önskningsarna* efter hand växt fram ett tänkande, som tar hänsyn till *fakta*. Detta är det *vetenskapliga* tänkandet."

"Auktoriteter måste vi förlita oss på och konsten är blott att välja dem rätt. Den som inte litar på goda auktoriteter, blir en slav under de dåliga – en tredje möjlighet finns inte. Men hur, frågar man, skall vi då kunna veta, att en auktoritet är god? Ja, detta är just vad det odefinierbara något, som man kallar *bildning*, skulle lära oss. Bildning är en viss takt och känsla för det äkta och fullödiga..."

"Försiktighet i alla påståenden" framhåller med rätta Arthur Thomsson såsom jämte 'lidelsen för fakta' utmärkande för det vetenskapliga sinnelaget."

"Den som till äventyrs tror, att denna kritiska försiktighet är ett tecken till svaghet, må besinna, att det är just

denna försiktighet i påståendena, som ger vetenskapen dess oerhörda styrka." "Särskilt bör vi ge akt på de fakta, som talar *emot* våra åsikter."

Det är *sanningskravet* som ligger bakom en strävan att tänka riktigt och inte låta sig luras av önsketänkande. Detta krav har också fött *skepticismen*.

Skepsis på det religiösa området kan förefalla nödvändig – om man är ute efter sanning. 1970 utkom på förlaget Rabén & Sjögren ett arbete av en amerikansk Yaleprofessor, Franklin L. Baumer, med titeln *Skeptiker och sökare*, som handlar om fyra århundraden av religiöst tvivel och sökande efter en tro i Västerlandet. Alf Ahlberg översatte från det amerikanska originalet, som har titeln *Religion and the Rise of Scepticism* (1960).

Religiös skepsis är ingen ny företeelse, utan den torde, liksom religionen, vara jämgammal med mänskligheten, men den "nya tiden" blev en verklig "förnuftets tidsålder", då man frigjorde sig från de traditionella religiösa föreställningarna och beroendet av kyrkan och sökte sanning med förståndet.

Filosofen David Hume låter sitt alter ego Philo säga: "Jag vet inte. Alla religiösa läror dras med oöverkomliga svårigheter... Men på det hela taget banar de alla väg för en stor seger för *skeptikern*... Att avhålla sig från att göra några som helst uttalanden är här det enda förnuftiga."

Skepticismen kan kännas som ett rentide bad, men den kan också vara ett problem för skeptikern själv, ty hos människor finns ett stort andligt behov, och tvivlet kan ge en känsla att livet är meningslöst. Baumer skriver att enligt Jungs analys har den moderna människans skepticism blivit en börda för henne. Människan vill tro, men kan inte. Hon kan inte ansluta sig till kyrkans lära, men har ändå en andlig hunger. Det religiösa tomrummet i nutiden påverkar människan på flera sätt negativt: hennes livsmod, ja även hennes moral. Ren förtvivlan kan bli följden.

Enligt några tänkare, bland dem Tillich, gäller det att i tvivlets tidsålder återupptäcka livets religiösa mening.

Skepsis och sökande kan gå hand i hand. Den antike skeptikern Sextos Empeirikos skrev att "skeptikern är den som söker vidare", och Baumer säger att "skepticism i sin mest allmänna form innebär både 'tvivel' och 'sökande'".

Men, en skeptisk inställning är sällan helhjärtad. Baumer anser att tvivlet bara är den negativa sidan av skeptikerns livsåskådning och att skeptikern ofta är en människa som har en mycket

stark tro på något. Pascal citeras: "Det har aldrig funnits någon verkligt helhjärtad skeptiker."

Det var i slutet av 1700-talet, med början i den franska revolutionen, som många intellektuella i Frankrike och andra europeiska länder började lita till förnuftet i stället för till kyrkan. Därmed inleddes den vetenskapliga tidsåldern. I vissa kretsar började man dyrka förnuftet i stället för Gud. Man trodde att om människorna följde förnuftet så skulle det goda samhället kunna skapas, med fred, social rättvisa och lycka. Man dyrkade också människan och trodde starkt på hennes möjligheter.

Den religion som kyrkan företrädde beskrevs som vidskepelse, men samtidigt sökte sig människor till "en naturlig religion" med tro på ett högsta väsende. Man trodde att man med förnuftets hjälp skulle kunna ge grunddragen av en naturlig religion. Voltaire skrev att "det är självklart för mig att det måste finnas ett Högsta Väsende, evigt, absolut, intelligent; det tillhör inte tron, det tillhör förnuftet".

Andra böcker som kan nämnas är: Ernest Dimnet: *Konsten att tänka* Alf Nyman: *Tankefel och tankefallor* Jan Evers: *Att analysera argument*.

SM

Biorytm

Din biologiska klocka

För 50 kr får Du Ditt biorytmschema och intressant läsning om svängningarna i Ditt liv. Sänd 50 kr, namn, adress och födelsedag till pg 491 24 11-8, ©"Visibel", Box 17001, 402 61 Göteborg

BUDDHASASANAFÖRLAGET Box 5158, 102 44 Stockholm

Skrifter ur den buddhistiska palikanon:

Buddhas stora meditationstal
40 sidor, ca 20:—

Buddhas tal till Sigala
24 sidor, ca 16:—

Övrigt:

Buddhismen i ett nötskal
av Narada Maha Thera
80 sidor, ca 15:—

Buddhistisk meditation
av Francis Story
32 sidor, ca 7:—

I bokhandeln eller direkt från förlaget

Tommy Brodd

Känd siare och fjärrskådare ger Dig konsultationer per telefon

För Dig som vill veta mer om Din framtid. Ring: 0502-201 15 och beställ tid.

Du kan även gå kurser i healing och medial utveckling. På dessa kurser lär Du Dig att använda Din intuition i vardagslivet.

För information ring 0502-201 15!

Olov Lindahl död

Han visste mest av alla om hälsa men ändå inte nog

Eskil Svensson

Professor Olov Lindahl dog den 15 augusti, 72 år. Med Olov Lindahls död förlorade såväl hälsokostbranschen som den ideella hälsorörelsen sin främsta vetenskapliga företrädare. Dödsbudet kom överraskande. Så sent som i juni medverkade Olov Lindahl som lärare vid Hälsostrådet seminarium i biologisk medicin på Leornados i Siljansnäs och han hade just inträtt som ansvarig utgivare av den nya tidskriften BIOMED.

Kamp mot etablissemangen

Vad kunde det bero på att Olov Lindahl så hastigt försvann? Håller inte det han lärde oss om vägen till hälsa?

Jo, visst håller det. Den ständigt växande insikten om hälsans betingelser ger en otvetydig bekräftelse. Det gäller *den dagliga kosten* där allt han genom åren under hård strid har stått för steg för steg erkänns av det hälsoförvaltande etablissemangen. Det gäller *biologisk sjukdomsbot* som alltmör beaktas, det gäller *tillsatser* i maten och *miljögifter*. Och det gäller inte minst den röta i de *vetenskapliga bevisen*, vars avslöjande Olov Lindahl såg som en huvuduppgift.

Ät det senare ägnade han i synnerhet boken "Vetenskap och beprövad erfarenhet" (Natur och Kultur 1978) med statistikern Lars Lindwall som medförfattare. "Denna bok tillägnas alla dem som förgäves kämpat mot etablissemangen", står det på bokens försättsblad. Han kände sig uppenbarligen till-

höra den gruppen själv. I mottot i bokens inledning har han med ändring av Talleyrands ord om krig skrivit "Sjukdom och hälsa är en alldeles för allvarlig sak att lägga i händerna på läkare".

Olov låg alltid sju steg före, säger en närstående till honom. Men uppenbarligen fanns det en programmering inom honom, en livsfälla, som vissa faktorer kunde utlösa hur väl än andra faktorer samspelade för hälsa. Hur den fällan har gillrats och hur låskoden har aktiverats vet vi inte.

Läkare med "alla rätt"

Biologisk medicin, dvs en giftfri terapi som arbetar genom kroppens egen läkeförmåga, var Olov Lindahls huvudrevir. Han var utomordentligt kritisk mot den majoritet av hans kolleger som företrädde läkemedelsindustrins giftkoncept och han säger i sin bok "Recept på hälsa" att den biologiska medicinen nu under 50 år har behandlats "skamlöst illa". Under denna tid har den undan för undan på nästan alla de områden som har varit omstridda, fått rätt, skriver han, medan den konventionella haft fel.

Han nämner som exempel på detta kostens roll för uppkomst och bot av våra vanliga sjukdomar (själv levde han mestadels vegetariskt), tobaken, som etablissemangen under många decennier envist har försvarat, alkoholen, där man fortfarande kan se försök att framställa åtminstone måttligt bruk

som gynnsamt, det vita sockret, det vita mjölet, saltet, fibrerna som man ända till nyligen förklarade värdelösa, kaffet som man alltjämt försvarar – och den kompakta oförståelsen gentemot naturterapi, t ex kiropraktik och akupunktur.

Biologisk medicin

För att ge den giftfria terapin en plattform för kunskapsutbyte och ett brohuvud på väg in i skolmedicinen, bildade han "Svenska Läkarens Förening för Biologisk Medicin". Fram till sin död var han ordförande i den föreningen och under tretton år gav han på ideell grund ut föreningens tidskrift *Biologisk Medicin*.

När hans tidskrift i somras slogs samman med den av Hälsostrådet utgivna branschtidskriften *Plantago* och blev BIOMED med Hälsostrådet förlag som utgivare var det naturligtvis Olov Lindahls avsikt att med den nya tidskriftens stärkta resurser fortsätta sin kamp för en naturenlig läkekonst.

Förnekad bot

Föllingeprojektet, en undersökning som Olov Lindahl genomförde de första åren på 80-talet med hjälp av initiativtagaren Lilly Johansson, statistikern Lars Lindwall och en grupp biomedicinskt kunniga läkare (prof Per-Arne Öckerman, doc Åke Stenram, läkaren Alf Spångberg) är det tyngst vägande svenska bevismaterialet hittills för de

lovande möjligheter vid olika sjukdomar som fasta och vegetarisk kost erbjuder.

Projektet som redovisas ingående i Olov Lindahls bok "Föllingeprojektet" (Hälsostrådet 1984) har dock aldrig fått ett officiellt erkännande. Som skäl för detta har man hänvisat till detaljer i uppläggningsen som man menar inte skulle ha varit tillräckligt vetenskapligt arrangerade.

Därmed har man kunnat smyga bort undersökningens oförnekbara, praktiska framgång:

Av 64 försökspersoner som under minst två års officiell behandling åren före Föllingeprojektet inte hade uppnått någon bättring, blev 91 procent helt bra eller bättre. Undersökningen gällde urinvägsinfektioner, astma, högt blodtryck och prostatit hos unga män.

På köpet bättrades också en lång rad andra krämpor som inte var huvudåkomman: av 13 som hade lidit av huvudvärk blev t ex 10 bra, av 11 som hade haft magbesvär blev 9 bra och av 19 som hade haft ledbesvär blev 14 bra. Olov Lindahl kallade själv den samfälliga effekten dramatisk.

Basisk kost

Vid Föllingeprojektet var den basiska kosten sannolikt huvudorsak till i synnerhet ovannämnda förbättring av ledbesvär.

Läran från dr Ragnar Berg om den basiska kostens betydelse särskilt vid reumatiska sjukdomar förvaltades trofast och kunnigt av Olov Lindahl. Under en period då Olov Lindahl arbetade på S:t Görans Sjukhus i Stockholm assisterade han också Ragnar Berg, som då forskade på detta sjukhus.

När basisk kost nu har en framgångsrik roll i botten för all kostterapi på våra hälsohem är även detta till en del Olov Lindahls förtjänst.

En särskild bekräftelse på den basiska kostens läkande förmåga gav resultatet av en mindre undersökning som Olov rapporterade under sin tjänstgöringstid vid Gävle lasarett. Han fann att försökspersoner vann ökad rörlighet då syrabildande livsmedel togs bort ur deras kost och framförallt att en sådan justering av kosten medförde minskad smärta vid värk.

Salt och vitaminer

Före sina vetenskapliga kolleger pekade Olov Lindahl på saltets roll som sjukdomsalstrare. Nu efter många de-

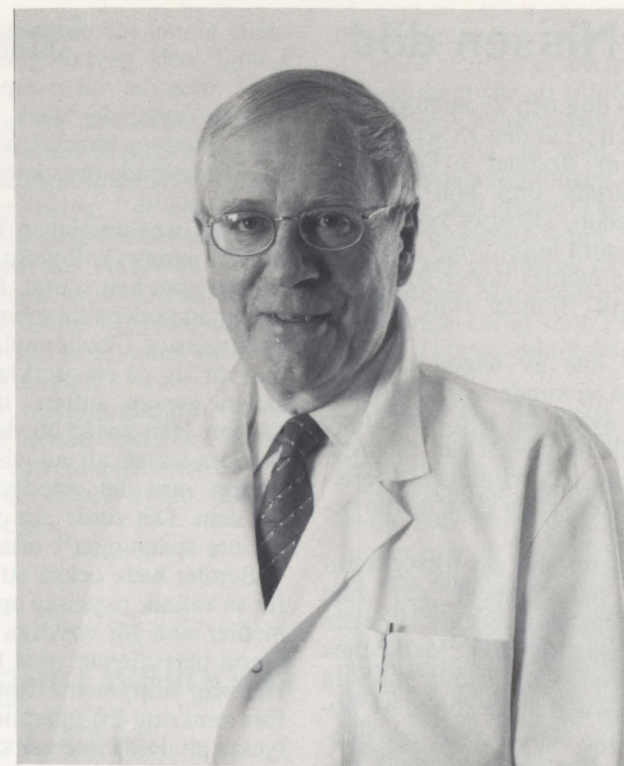
cennier erkänns också denna insikt som riktig även om det ännu kan komma att dröja något år innan de hälsovårdande myndigheterna i Sverige tar steget helt ut och påbjuder den stränga minimering av saltkonsumtionen som Olov Lindahl alltid har företrott och som är på god väg i bl a USA.

Mera omstridd var Olov Lindahls tilltro till massiva kosttillskott av "konstgjorda" vitaminer, mineraler och spårelement – tillskott i mängder som kunde ligga många gånger högre än de officiellt rekommenderade.

På detta område gick han ifrån det empiriska, det erfarenhetsmässiga, som han alltid annars höll i sikte, och under många år genomförde han på sig själv ett experiment som det visserligen för korttid och genom djurförsök finns många rapporter som stöder men vars långtidsverkan på de samfälliga livsprocesserna ännu är helt okänd.

Debattens mästare

Att debattera var för Olov Lindahl en sport driven till suveränt mästarskap. Det berättas att kolleger som kallats till offentlig debatt i hälsofrågor avböjde då de hörde att Olov Lindahl skulle delta. "Han är så skicklig så han får rätt även om han har fel", har någon sagt.

Olov Lindahl

Något av denna sportiga frejdighet kännetecknade hela hans person. Han var en härlig och trofast kamrat. Han smyckade den personliga samvaron med humor och många historier. Han var fullkomligt fri från högmot och akademisk dammbeläggning – inte minst när han spelade dragspel med sin son Lars som blåser eskornett. Han var kritisk mot det etablerade och malliga, och han var alltid på de svagares sida. När vi hade olika uppfattning sa han: "Ska vi bryta arm." Och när han som alltid vann, passade han på: "Du behöver mer vitaminer." Det visste han att jag inte ville ha.

Han var en friskus. Han om någon trodde jag skulle bli urgammal, sa en av hans läkarvänner efter dödsbudet.

Men själen då? Där hann Olov Lindahl inte visa korten. Men själen fanns med i räkningen. En bok som han lanserade men inte hann skriva skulle just heta "Om själen".

Nu blev Olov Lindahls sista bok istället "Recept på hälsa" som kom ut på Norstedts förlag 1990. Dess dryga 340 sidor blev utan att någon kunde ana det hans populärmedicinska testamente.

Ingen människa har dock alla recept på ett långt liv i hälsa – den kompletta garderingen mot bråd död. Inte heller Olov Lindahl hade det. Men han hade fler och bättre recept än de flesta.

Alma Nissen död

Alma Nissen dog den 23 augusti. Hon skulle ha blivit 95 år den 15 september. Sitt hälsohem Brandal i Pershagen utanför Södertälje drev hon ända till för två år sedan. Därefter bodde hon ensam i det stora huset. Men den sista tiden flyttade hennes dotter Inge med make upp till Brandal från Köpenhamn.

Alma led inte av någon allvarlig sjukdom men vi kunde märka att hennes livsvilja avtog när hon inte längre som under alla tidigare år var i centrum för en intensiv och meningsfull verksamhet. Sitt skarpa och klara huvud behöll hon dock livet ut.

Alma Nissen vann sin första framgång som naturterapeut när hon hemma i Köpenhamn botade sin egen svåra reumatiska sjukdom. Med denna erfarenhet som bakgrund kom hon som vän till Are Waerland i början av 50-talet till Sverige och startade med ekonomisk hjälp av möbelhandlaren Conrad Åhlberg Brandals hälsohem, som blev ett av landets första hälsohem och även det som hittills har verkat den längsta tiden.

På detta hälsohem blev Alma Nissen framförallt vitlökens, fastans och den basiska kostens förespråkare och ryktet om hennes kurframgångar spred sig långt utanför landets gränser. I ett hörn av hennes salong hopade sig efterhand en unik samling av mediciner som hennes många gånger av skolmedicinen uppgivna gäster vid tillfrisknandet hade lämnat kvar.

Exemplen gjorde Alma Nissen alltmer övertygad om att hon kände vägar till hälsa som borde göras tillgängliga för alla genom den officiella sjukvården. Det gällde inte minst Bechterews och herpes som allmänt anses obotliga. Men något officiellt erkännande fick hon aldrig och tanken på att hennes insikter kanske skulle gå förlorade när hon dog bekymrade henne under hennes sista år.

Hos tusentals människor som Alma hjälpt till liv och hälsa lever hon kvar i varmaste minne.

Eskil Svensson

Hans Bender död

Den 7 maj avled professor emeritus Hans Bender. Han var åren 1954–1975 professor i parapsykologi vid universitetet i Freiburg, Tyskland. Det officiella ämnet för professuren var "psykologi och psykologins gränsområden", men det var parapsykologi som Bender sysslade med, inget annat. 1975 övertogs lärostolen av J. Mischo, som förändrade dess karaktär, från parapsykologin.

Efter pensioneringen fortsatte Bender sitt parapsykologiska arbete vid ett institut som han startat. Hans specialitet var att undersöka spontanfall, såsom poltergeistar ("bullerandar") där föremål rör sig på ett oförklarligt sätt, inte sällan genom luften, ibland genom väggar. Han ansåg att dessa spökerier förklarades så att en viss närvarande person varit det omedvetna upphovet till dem. Det rörde sig om "utlösning av inre spänningar", ofta hos barn.

Bender hade också ett visst intresse för så kallade psykiska operationer, dvs medier som gör verkliga kirurgiska ingrepp på patienter med tankens makt. Han såg filippiniern Tony Agpaoa utföra omkring 20 operationer, och han tyckte att dessa inte var särskilt övertygande. Det kunde mycket väl ha varit trick.

Hans Bender undersökte mycket noga de mystiska röster på band som bland andra Friedrich Jürgenson visade upp. Bender menade att röstfenomenet orsakades av omedvetna processer hos experimentatorerna, att dessa, utan att veta om det, var psykokinesimedier och att de dödas yttranden uppstod ur mediernas kännedom om de döda. Det var alltså omedvetna psykiska processer hos närvarande, som satte spår på banden.

Cirklarna i sädesfält

I TV-programmet Rapport, en dag i september, förklarade Claes Elfsberg att mysteriet med cirklar och andra figurer i engelska sädesfält nu var löst. I Aktuellt uttryckte sig Jarl Alfredius litet försiktigare. Nyhetsinslaget, som följde, och som var lika, eller nästan lika, i de båda kanalerna, visade att två äldre konstnärer påstått att de gjort figurerna i fälten med hjälp av en enkel anordning. Deras "bekännelse" kan möjligen förklara de mest invecklade, och "vackraste", av figurerna, men inte hela fenomenet.

Det rör sig om flera hundra nya märken varje år, och de två männen kan förstås bara ha gjort ett litet antal av dessa. Ett par "experter", som intervjuades i programmet, ansåg att männens figurer inte alls var likadana som det "äka" fenomenet.

Figurerna i engelska sädesfält är alltså ännu ett olöst mysterium.

Underligt har varit att mönstret i figurerna, som i början utgjordes av enkla cirklar, har blivit mer invecklat. Kanske kan konstnärernas bekännelse förklara just de invecklade figurerna, som dykt upp under senare tid. I så fall återstår att förklara större och mindre cirklar (som möjligen kan ha gjorts av luftfarkoster).

Konkurrens eller samverkan?

Konkurrens är idag ett positivt värdeladdat ord. Inom näringslivet måste det finnas konkurrens, annars minskar valfriheten, sjunker kvaliteten på varor och tjänster och stiger priserna, får vi veta. Det finns i Sverige till och med ett statligt verk – Statens Pris- och Konkurrensverk – som skall se till att tävlan råder bland företagen.

Den socialistiska planhushållningen i Österuropa har brutit samman. Låg levnadsstandard och ofrihet ledde den till. Nu är det marknadsekonomi som gäller i de forna kommunistländerna.

Det anses att vi människor arbetar bättre, dvs mer kreativt, duktigt och intensivt, om vi på grund av konkurrens har en press på oss. Saknas pressen, tar vi det alltför lugnt och presterar sämre.

Det är konkurrens som skall föra oss till livets topp.

Samarbete talas det kanske inte lika mycket om idag. Ändå är nog samarbete minst lika viktigt, och förekommer överallt – annars skulle samhället inte fungera.

I det goda samhället skall det väl finnas en balans mellan tävlan och samverkan.

Inom företagen finns ju alltid samarbete, ofta även mellan företag, likaså inom vetenskapliga institutioner, föreningar och familjer. Så måste de vara. Samarbete mellan olika grupper, och mellan länder, måste också finnas.

Det finns tänkare som helt dömer ut konkurrensen. I den danska New Age-tidskriften *Nyt Aspekt*, septembernumret 1991, kan man läsa en artikel med rubriken "Konkurrens skaber kun tabere" (konkurrens skapar bara förlorare). Den handlar om amerikanen Alfie Kohns åsikter. Kohn har skrivit en berömd bok, "The Case against Competition" (skälen mot konkurrens). Han menar att konkurrens är något sjukt. Det förgiftar atmosfären mellan människor, försämrar prestationerna och skapar till sist bara förlorare.

Alfie Kohn har forskat i ämnet konkurrens och tagit del av över 400 vetenskapliga undersökningar av konkurrens versus samarbete. Han säger: Min åsikt är att konkurrens är destruktiv och verkar i riktning rakt motsatt den avsedda. Den är destruktiv till själva sin natur.

Kohn menar att den idealiska mängden konkurrens, var den än förekommer, är ingen alls.

Framgång i konkurrens med andra förutsätter motgång för andra. Detta ser man tydligt inom idrotten. Den enes

vinst drar med sig den andres förlust. I skolan kan inte alla få höga betyg. De goda betygen förutsätter att det också delas ut dåliga betyg.

Men för inlärning fordras samarbete – mellan lärare och elev. För kreativa problemlösningar inom företag fordras samarbete. Och så är det inom alla områden: samarbete är grunden för framgång, och för trivsel.

Kohn talar, enligt artikeln i *Nyt Aspekt*, mot all konkurrens. Det är nog trots allt en extrem position. En viss konkurrens är säkert nyttig. Det är samverkan också.

The Right Livelihood Award 1991

Den 2 oktober meddelades på en presskonferens vilka som fått 1991 års Right Livelihood Award, det så kallade alternativa nobelpriset.

Priset, som har mycket högt anseende, delas ut av The Right Livelihood Foundation, som grundats av utlands-svensken Jakob von Uexkull. Det var i år på en miljon kronor och delades mellan tre pristagare. Därtill utdelades som vanligt ett hederspris. Syftet är att "uppmärksamma och stödja praktiska lösningar på de mest allvarliga kriserna i världen idag".

Pristagarna är:

De brasilianska bondeorganisationerna MST och CPT, som belönas för "sitt långvariga och modiga engagemang för att skaffa jord till jordlösa familjer och hjälpa bönderna att bruka jorden på ett hållbart sätt".

Rädda Narmada-rörelsen i Indien, som leds av Medha Patkar och Baba Amte, för "deras resoluta motstånd mot

byggandet av den gigantiska Narmadammen och deras alternativa utvecklingsstrategi för att tillgodose behovet av vatten och energi, som skulle gynna – i stället för att hota – den fattiga landsbygdsbefolkningen och miljön".

Bengt och Marie Thérèse Daniels-son i Polynisien samt senator Jeton Anjain och invånarna på ön Rongelap, som tillhör Marshallöarna, för "deras mångåriga kamp mot Frankrikes och USAs kärnvapenkolonisering i Stilla havet".

(Pengarna går till pristagarnas ideella verksamheter och hamnar inte i deras privata fickor.)

Hederspriset går till Edward Goldsmith från Storbritannien för att han "under mer än två decennier passionerat och engagerat i ord och handling har stridit mot – och utarbetat alternativ till – felaktiga utvecklingsprojekt, miljöförstöring och sociala orättvisor". Juryn rekommenderar FNs miljökonferens i Rio de Janeiro 1992 att anta det "Folkens manifest", som utarbetats av Goldsmith och hans medarbetare, som utgångspunkt för en hållbar miljö- och människovänlig utveckling.

Åsa Freij

Rör på er gamlingar!

Åldersåkommer som muskelförsvagning, benskörhet, diabetes samt nedsatt hjärt- och andningsfunktion brukar vi se på som oundvikliga följder av åldrandet. Men dr William Evans i USA säger att det mesta av dessa krämpor beror på stillasittande. Botemedlen är motion och fysisk träning. Det visar forskning.

Källa: Vegetar nr 4, 1991.

VATTUMANNEN

FÖRLAG & BOKHANDEL

...är Sveriges äldsta, fristående bokhandel för esoterisk litteratur.

Vi har också ett gott sortiment av tal- och musikkassetter för meditation och avspänning m.m.

Krystaller, halvådelstenar – både oarbetade och som smycken. Slagru-tor, pendlar, tarotkort, zonerapikort.

Datahoroskop och biorytm etc.

Du kan beställa diverse kataloger över bok- och musiksoriment Data-listor över hela vårt boksoriment kan du få mot en mindre kostnad. Beställ i så fall en ämnesområdeslista först. Ur den kan du sedan välja de områ-den som intresserar dig.

VATTUMANNEN, Box 45096, 104 30 Stockholm
(Drottninggatan 83) 08-10 96 15, 10 69 15

Poltergeist, psykokinesi och apport 1844, 1952 och 1991

Nils-Olof Jacobson

Asarum 1844

"Uppmanad av flere personer att lemna en kort och sanningsenlig beskrifning öfver de förunderliga händelser, som under förenämnda tid timade i mitt hem, är jag numera så mycket mera redobogen härtill, som jag vet, att mången med misstro eller hån talar härom."

Så börjar en skrift av garvmästaren D. C. Lengqvist. Den bygger på anteckningar från 1844 men trycktes först 1878, och har utgivits i faksimil av Asarums Hembygdsförening (bild 1). Ett exempel på hur familjens prövningar kunde te sig:

"Det hände ofta, då vi sutto till bords för att äta, att ett eller flere af de på bordet stående faten slungades till golvet och krossades. Mer än en gång träffade dessa föremål det i vaggan sofvande barnet, som deraf uppväcktes och med häftiga skrik tillkännagaf den smärta, föremålet förorsakade. Dess ansigte var stundom under flere dagar uppsvullet till följd af de slag, det af de flygande föremålen erhöillit. En söndagseftermiddag fingo vi besök af tvänne mina svågrar och svägerskor. En af dem hade satt sina galoscher vid dörren. Under det vi samtalade om de olyckor, som dagligen hände oss, slungades en af de vid dörren stående galoscherna i ansigtet på min ena svägerska, som under flera dagar måste bära märke efter slaget. Att ingen menisklig makt då satte denna galosch i rörelse, voro vi envar öfvertygade om."

Poltergeist

För händelser av denna typ används ibland det tyska ordet *poltergeist*, som ungefär betyder "bullrande ande".

Händelserna i Asarum tycks vara orsakade av en ovanligt illasinnad poltergeist. I parapsykologisk litteratur används också benämningen "återkommande spontan psykokinesi". Det finns hundratals sådana fall från flera världsdelar beskrivna i detalj, men det är ovanligt att personer skadas. Mestadels inskränks skadorna till förstörda föremål.

Familjen fick utstå än värre vedermoder. Söndagen den 14 april pågick störningarna hela eftermiddagen, berättar Lengqvist. "Om aftonen erhöill jag till sällskap en trädgårdsmästare Anders Söderström. Då vi gått till hvila, brann ännu ljuset på bordet. En hufvudkudde från vaggan slungades då mot ljuset, som släcktes. Två af mina

små barn lågo i samma rum insomnade. Desse började nu gråta högljudd, hvarföre jag väckte pigan. Sedan ljuset ånyo blifvit tändt, sågo vi det yngsta barnet ligga framstupa på golvet 3 a 4 alnar från vaggan, der det nyss legat. Hvarje far, som älskar sina små, skall lätt fatta, med hvilka känslor jag upptog mitt lilla barn. Någon synbar skada tycktes det ej hafva lidit. Natten förfliet sedan lugnt. Söderström uppsteg om morgonen och gick ut, innan jag ännu lemnat sängen. Medan jag ännu kvarlåg, kastades samma barn från vaggan och till mig i sängen, der jag, sjelf gråtande, dock sökte stilla dess tårar. Samtidigt var pigan sysselsatt i köket med att koka kaffe. Härvid slungades eldbränderna utåt golvet och hotade att antända huset eller skada dervarande menniskor, bland hvilka befann sig en främling, hustrun Johanna Hultström som ock åsåg det, som skedde. Grytor voro ock satta öfver elden, men dessa omkullstjelpes och rullade utåt golvet."

Återkommande spontan psykokinesi eller "poltergeist" anses vanligen ha anknytning till en levande person, ofta en tonåring som är inne i någon form av personlig kris. Fenomenen inträffar vanligen i närheten av denna person. Äldre personer kan också vara i centrum för händelserna. Lengqvist försökte också klarlägga vem som kunde vara orsaken. Han för med hustru och barn till staden, men störningarna fortsatte hemma hos pigor och släktingar.

I årsskriften *Asarumsdalen* 1982-83 finns en artikel med kommentarer till berättelsen. Där nämns att det fanns två tonåringar i huset, medan pigorna var över 20 år gamla. Nu kan vi inte veta om någon av dessa unga personer var händelsernas centrum. Störningarna slutade tvärt medan Lengqvist var på

väg till en präst för att söka hjälp.

Det är lätt att avfärda en sådan berättelse som resultat av gammaldags vidskepelse och övertro. Många anser sig numera veta att sådana saker *inte kan* inträffa utan att någon levande människa fysiskt påverkar omgivningen. Allt tal om poltergeist eller psykokinesi är alltså antingen inbillning eller bedrägeri. Men den som själv oväntat får uppleva dessa fenomen har inte alltid så lätt att avfärda dem. Låt oss gå drygt hundra år framåt i tiden.

By 1952

(I det följande är ortnamnet och en del av personnamnen ändrade, detta för att skydda de inblandades privatliv.)

I Västernorrlands Allehanda en dag år 1952 finns på första sidan en artikel med rubriken "By-bo på besök hos kvackarna vettskrämd av kringflygande spis":

"När jag kom in i rummet stod Tärnström mitt på golvet och rökte pipa och hans medhjälpare Lars O. satt vid bordet. Plötsligt började fullt med papper fladdra genom rummet. Böcker, blomstervaser, bläckhorn, spikar och annan löseghedom ven om örnen på mig, men ingenting träffade min kropp. Jag blev rädd och rusade ut i köket och vad tror ni jag fick se. Jo, järnspisen steg rakt upp i taket och stannade kvar där och murbruket stänkte omkring. Dörrarna var igenlåsta och jag tänkte slå ut fönstret för att komma ifrån huset.

– Berättelsen kan vara hämtad ur en spökröman fulladdad med kusliga andeupplevelser men VA:s utsände fick den sig till livs igår då han besökte 63-åriga By-bon August Ålander, en karl, som aldrig tidigare i sitt liv trott på spöken men som ännu är åtskilligt konfunderad över vad han fick uppleva en kväll hemma i homeopatvillan."

(Ålander berättar hur han kom till villan för att söka en bekant och blev hänvisad till Tärnströms mottagning. Han kom in i rummet och förklarade sitt ärende, och fortsätter:) "Men i samma ögonblick glömde jag allting annat ty det började regna papper omkring mig. Det kom föremål dansande från höger och vänster och till slut låg hela golvet fullt så jag tvingades kliva över dessa då jag skulle försvinna från platsen. Det kändes nämligen så underligt och jag ville fortast möjligt komma därifrån. När jag kom ut i köket var emellertid dörren låst och nu hände det mest underliga. Järnspisen steg nämligen rakt upp i taket, och där den stått blev det ett stort hål kvar.

Nu försökte jag springa den andra vägen. Men samtliga dörrar var låsta. Jag sprang på nytt in till homeopaterna och såg till min förfäran att spisen fortfarande satt kvar i taket. Nu förklarade jag att om de inte öppnade dörrarna skulle jag slå ut ett fönster. Då tog Tärnström fram en stor nyckel och låste upp dörren. När jag kom ut på bron fick jag en spark, så jag snubblade ut på vägen. Först sedan jag gått en bit ilsknade jag till och kom på idén att låta en granne följa med tillbaka och undersöka spishistorien. Men grannen ville inte och jag lät saken bero. Jag berättade emellertid saken för polisman Godin så det finns antecknat där.

Sådant brukar man se på teater, men aldrig har man varit med om sådant i verkliga livet. Han måste ha förvänt synen på mig. Jag försökte se varifrån alla prylarna kom farande. Men det fanns ingen möjlighet att se att någon av de båda homeopaterna kastade sakerna. Konstigt var det och jag begriper fortfarande ingenting. Fö tror jag inte ett dugg på spöken och vittra.

– Fru Henny Ålander bekräftar, att hennes man såg konstig ut när han kom hem och hon hade frågat om han fått stryk."

Andra personer var dock helt säkra på förklaringen till fenomenen. VA citerar en Ejnar Ålund, som nyligen sökt Tärnström för att få medicin, och blivit insläppt av en yngling:

"Medan jag satt där och väntade började en del föremål komma dansande över golvet. Det var bläckhorn, vedträn och kaffeskedar. Tärnström gick emellertid fram till mig och sade, att jag inte skulle vara rädd. Nej, mig skrämmar ni inte, sa jag och tittade på ynglingen, som satt vid en skrivmaskin. Jag såg tydligt att det var denne, som langade in föremålen och pojken såg nervös ut när jag iakttog honom.

VA gjorde också ett besök hos Tärnströms hushållerska, Hilda Axén, som fick sluta i lördags, och hon berättar om hur allting förändrats i huset sedan den yngre mannen börjat bli hemtam. Även hennes lilla flicka blev vittne till hur olika saker kom dansande genom rummet samt hörde talas om dessa starka makter, som drev sitt spel runt omkring de båda homeopaterna.

Fö hade Lars O. nästan dagligen talat om de starka krafter som var i rörelse och om hur konstigt allting var. Han hade till en början sökt upp henne i köket och där försökt förbrylla henne genom diverse knep, som hon emellertid snart genomskådade. Hon hade därför bett honom sluta upp med att kasta spikar, saxar och andra föremål samt lämna henne i fred, så att hon kunde

sköta sina sysslor.

Till slut började Tärnström och O. förlägga sina andeuppenbarelser till nätterna. Enligt vad de berättade var krafterna starkast de tiderna. Man hade även försökt få fru Axén att stanna uppe och koka kaffe åt dem, vilket hon avböjde."

By 1991

Ynglingen som satt vid skrivmaskinen och kastade vedträn bor fortfarande kvar i huset, som han köpte för många år sedan. Han har haft ett växlingsrikt liv. Efter åren som medhjälpare till Tärnström och fabrikör av homeopatiska mediciner har han varit fastighetsmäklare m m. Ännu händer egenomliga saker kring honom. Lars O. (bild 2) är nu 63 år. Han är känd som ett medium och kan visa intyg på hur han på oförklarligt sätt har hjälpt både privatpersoner och myndigheter att få fram försvunna föremål och dokument, och t o m lokaliserat försvunna personer.

Bild 2. Lars O. visar ett enligt uppgift apporterat föremål med okänd användning.

Leo

I maj 1991 blev jag uppringd av Leo, 67 år, konstnär till yrket. Han bor sedan många år i Skåne men är född och upp vuxen vid Ådalen i Ångermanland, dit han återvänder varje sommar för att måla det storslagna kustlandskapet. Nu ville han berätta om sina besynnerliga upplevelser.

Han hade läst en artikel i en veckotidning om ett "spökhush" i närheten av sin hemtrakt. Sommaren 1990 gjorde han sig ärende dit. Han blev vänligt mottagen av Lars O. och fick genast

KORT BERÄTTELSE

om de öfvernaturliga händelser, som skedde å Nr 17, 3/10 mtl Asarum

från början af

februari till slutet af April 1844.

Uptecknad i slutet af April 1844,
öfversedd i Juli 1878.

KARLHAMN.
Hys Tryckeri-Beslaget.
1878.

Bild 1.

god kontakt med honom. Besöket blev långt och följdes av flera. Snart började saker och ting flyga omkring, eller snarare dyka upp till synes från ingenstans.

Apporter

(I den spiritistiska litteraturen kallas sådana fenomen *apporter*. De beskrivs hos en del kända medier, men är numera mycket ovanliga. Apportsträckan kan vara kort – från ett annat rum i samma hus, eller lång – från annan ort. De apporterade föremålen kan vara välbekanta för de närvarande, eller helt okända. De kan ha mer eller mindre uppenbar symbolisk innebörd, eller anknytning till situationen i rummet just då.)

Leo har berättat i timtal om mängder av upplevelser den sommaren tillsammans med Lars. Leo hade tidigare inte intresserat sig för parapsykologi eller andliga frågor, men nu ändrades hela hans världsbild. Han upplevde hur föremål dök upp framför honom, både inom- och utomhus. När den första upphetsningen hade lagt sig blev han mer vaksam och märkte att Lars ibland "hjälpste till" vid påstådda andekontakter, tydligen när "kraften" inte räckte till. Också en del påstådda apporter kom under förhållanden som Leo inte kunde kontrollera.

De allra flesta gånger var dock omständigheterna sådana att Leo ansåg sig kunna utesluta fusk. Stora saker kunde dimpa ner framför honom utomhus. Leo berättar om en gång i Lars trädgård: "Lars står uppe vid uthuset, minst 30 meter från mig. Något långt föremål droppar ner tätt framför min högra fot och vänder över av tyngden. Det är en bit järnvägsräls av den smalspåriga typen, knappt en meter lång och rejält tung. Jag har kameran i handen och tar en bild omedelbart." (Han visar ett foto av en bit rödmålad järnbalk i gräset; storleken är svår att bedöma på bilden.)

Särskilt en serie apporterade föremål hade makaber och skrämmande innebörd. Somliga föremål försvann igen inom kort, men en del hann han fotografera först.

Det kom också saker som han kände igen från sin bostad hemma i Skåne. Föremål dök upp och försvann hos Leo även när Lars inte var närvarande, tex i hans husbil parkerad flera mil från Lars bostad. Även i hans bostad i Skåne har sådana fenomen kommit av och till under vintern. Lars kunde också ge upplysningar om förhållanden och händelser hos Leos grannar, som Leo själv inte kände till vid den tidpunkten men senare kunde bekräfta.

Helande

Jag frågade Leo vilka av alla dessa fenomen som hade gjort djupast intryck på honom. Svaret kom utan tvekan:

– Det var två händelser. Den ena var när ett nummer av tidskriften Graal, ett nummer om döden från 1973, dök upp framför mig. Jag läste den, och det satte igång mitt sökande. Jag började läsa en mängd litteratur och blev direkt övertygad om att livet fortsätter efter döden och att det finns en andlig värld. Jag kan säga att jag har blivit omvänd, eller frälst om du vill. Men jag är inte med i någon församling.

– Den andra händelsen rörde mitt öga. Jag hade köpt ett par sådana där billiga läsglasögon, som finns i bensinmackarna. De fungerade, men jag blev fort trött i det högra ögat, det började svida och rinna när jag läste länge. Att se på TV var lika besvärligt. Varje kväll fick jag använda ögondroppar i det för att lindra svedan. Det hade varat i flera år och blivit gradvis sämre. Jag klagade för min hustru och sa att jag borde gå till en optiker innan jag förstörde ögat.

– Så satt jag uppe hos Lars en kväll, och mina glasögon försvann från bordet. Han fick ett meddelande från "andarna", som sa att de skulle ha mina glasögon ett tag för att göra något med dem. Det hade jag hört förut, att de ville ha olika saker för att göra något med dem, så jag fäste inte stort avseende vid det. Efter en stund låg glasögonen där igen, och jag märkte inget särskilt då. Jag övernattade hos min syster, och nästa morgon när jag skulle läsa tidningen fick jag nästan en chock. Jag ropade till, har dom ändrat till större stil? Efterhand märkte jag att glasögonen var oförändrade, de var fortfarande 2,5 på varje öga. Det var mitt högra öga som hade blivit botat. Det är ett år sen nu, och det är fortfarande bra. Jag har fått ändra inställningen på kikaren också, nu behöver jag inte längre ställa in höger och vänster olika på den.

– Jag hade inte bett om hjälp med ögat, men Lars hade sagt att jag skulle få en uppgift och förbereda mig för den genom att läsa mycket, och jag hade då tänkt, hur ska jag klara det med mitt öga?

Solveig och Esko

I början av augusti for jag till Ångermanland, där jag fick bo i en liten by hos Leos syster och svåger, Solveig och Esko. De är 59 och 54 år, beskriver sig själva som enkla och vanliga män-

niskor, och var vänliga och gästfria på ett konstlat sätt. De är båda bekännande kristna, anknutna till en frikyrka, och finner inga svårigheter att förena det med tron på reinkarnation. De bor några mil från Lars, men kände inte till honom innan Leo berättade om honom. De har sedan träffat honom många gånger, både hemma hos sig och hos honom. Jag fick exempel på deras upplevelser:

Tången blev het

– Någon gång i september 1990 var vi hos Lars, berättar Solveig. Vi satt i kontoret med Lars. Jag såg genom filen av rum ända bort i köket. Där låg en liten vit katt och tittade på mig, jag hade ögonkontakt med den. Vi hörde en smäll från köket och gick dit och tittade, men där var ingenting. Vi gick tillbaka och hörde sen en ny smäll därifrån. Jag la märke till att katten inte rörde på sig utan låg lika stilla och såg på mig. Vi gick dit igen, och någon meter från katten låg en tång, en rätt så tung sak, en sorts avbitartång, en större modell. Den hade plastklädda handtag och såg ny ut, och Lars kändes inte vid den. Han tog in den till kontoret och la den på skrivbordet. Efter en stund fick han tydligen något meddelande, att vi skulle manifesteras någon sorts kraft som skulle styrka Esko och mig och vårt förhållande. Esko skulle titta mot pendylen som hängde där, och så skulle han hålla mig i handen, och jag höll Lars i den andra handen, och han höll tången i sin andra hand. Vi skulle koncentrera oss på kraft. Efter bara en halv minut eller så skrek han till och släppte tången, den hade blivit alldeles het.

– Vi tog någonting under den och bar den ut i köket, fortsätter Esko. Vi la den under vattenkranen, och den fräste och ångade som om den hade varit flera hundra grader varm.

Handskfacket blåstes ur

Esko minns en händelse från senhösten:

– Vi var hos Lars allhelgonadagen. När vi satt uppe hos Marta, som bor på ovanvåningen i hans hus, kom en gumbussning farande och hamnade i en kaffekopp. Den låg i handskfacket på min Saab, det är en viktig liten reservdel som man måste ha med sig. Vi skulle sen fara en tur med bilen. När vi kom ut i glasverandan, så finns där en ruta utan glas, där katterna hoppar in. Då kändes ett häftigt vinddrag genom öppningen, och så kom hela inne-

hållet i handskfacket, besiktningspapper, instruktionsböcker och sådant som man har i handskfacket, det kom farande med en väldig kraft in genom den där öppningen. Det träffade mig och vår fosterdotter som var med (hon var 18 år då), och spriddes ut på golvet. Vi plockade upp sakerna, och sen frågade jag Lars om det verkligen var meningen att vi skulle ta bilen, jag blev ju betänksam. Då tog han mig i hand, han skulle höra efter sa han, ja det var klart sa han sen, ingen fara. Bilens fönster var uppdragna, det var ju vinter. När jag skulle lägga tillbaka sakerna i handskfacket var det låst. Jag låste upp det, det var helt tomt, och la tillbaka sakerna. Bilen stod några meter från trappan till verandan, och ingen var ju i närheten av den.

– Så for vi iväg och körde någon kilometer, där Lars och en bekant skulle se på dennes gamla föräldrahem som var rivet. De gick en bit bort, jag hade lågskor och ville inte gå i snön, så jag stod vid bilen. Då kom en plastbehållare med häftstift nerdansande rakt framför mig. Den var bekant, den hade också legat i handskfacket. Solveig har den när hon sätter upp affischer, men vi hade inte sett den på golvet i verandan, så den kom efteråt.

Knivkastning

Somliga händelser kring Lars kunde vara nog så skrämmande. Solveig berättar från oktober 1990:

– Lars hade varit här i ett visst ärend, och en del saker hade hänt. Så sa han sig "få order" att det var dags att åka hem, och Esko skulle gå ut och värma bilen (vi skjutsade honom, han har ju ingen bil). Precis intill mig åker då en förskärare ur lådan. Jag tror lådan var stängd, men minns inte säkert. Kniven snuddar vid mig och åker i golvet, och där stod den och darrade, det såg riktigt dramatiskt ut. Lars stod intill mig fast jag var närmare kniven och han blev helt förskräckt, verkligen skärnad var han. Han bad mig säga till Esko att komma in igen. Jag gick ut, ganska lugnt ändå, och vinkade till Esko att komma in, han satt i bilen. Lars följde med ut i hallen, och Esko var på väg in. Då hördes ett brak, och en av köksstolarna låg på golvet i hallen. Det var en stol med hög snidad rygg, och sitsen låg för sig. Vi gick in och ställde den till rätta. Esko drog kniven ur golvet, han fick ta i ordentligt. (Esko visar märket i golvet.) Sen sa Lars att det var något med kylskåpet, någon som ville oss illa hade gjort något med maten. Esko gick och öppnade kylskåpsdörren, och jag stod vid bordet.

Esko:

– Kökslådorna började skaka, så jag gick och höll för dem, det var som en liten jordbävning i lådskalet. Det varade några sekunder, sen släppte jag dem. Då kom samma kniv farande igen, jag hade ju lagt den tillbaka i lådan. Den for upp och slog till lampan över bordet, och sen ner och slog sönder ett tefat.

Solveig:

– Det blev ju rörigt här, det blir det när såna saker händer, men sen kom en smörkniv med brett blad farande mot Lars och träffade honom i bröstet. Den är inte vass, men den vek sig. (Esko visar kniven som han har riktat igen; det syns att bladet har varit böjt.)

– Hur reagerade ni när knivar for omkring så där?

Esko:

– Vi hade ju sett en hel del, så vi var vana. Vi vet att när sakerna far omkring så är det inte meningen att skada någon person, det är mer att dom ska skrämmas eller kanske visa sin kraft. Vi har ju en helt annan livsåskådning, vi är inte rädda för de där mörka makterna, vi vet att de goda krafterna ligger ett steg före.

Solveig:

– Det hände en massa saker den dagen, hela tiden. Det var ju några mörka makter. Vi tänder ofta ljus, Lars hade också uppmanat oss och vår dotter till det, och att tänka ljust. Jag hade köpt ett paket med två Liljeholmens kupé-ljus. Det for i golvet med sådan kraft att det ena ljuset sprack längsmed i två bitar (hon visar paketet med ett helt och ett sprucket ljus, tjocka, ca 10 cm långa). Det var så mycket hela tiden då, det är svårt att plocka ut något särskilt, men det med knivarna var ju det mest dramatiska. Egentligen förstår jag inte nu hur vi klarade av att ta det så lugnt. Det har ju fortsatt att hända, ibland hoppar saker omkring så där, men vi är ju vana nu och tar det lugnt. Vi träffar inte Lars så ofta nu.

– Har de här händelserna kring Lars påverkat er livssyn?

– I allra högsta grad, svarar båda.

Esko:

– Solveig var ju kristen innan, men jag var det inte, även om jag haft en känsla att livet inte är slut med döden. Men dels genom det som har hänt med Leo, dels genom mina egna upplevelser hos Lars så har det rätt ut sig. Hjärnan var grumlig förut, kunde liksom inte tänka riktigt, men nu har det klarat. Genom att Solveig var kristen men inte jag så hade vi en del problem i vårt förhållande, men det har rätt upp sig. (Nu talar vi samma språk, infaller Solveig.) Lars har gjort stor nytta för oss.

Men nu sorterar vi bort mycket av hans saker, det är bara en del som vi behöver ta till oss. Det är mycket fantasier och magi som han sysslar med. Sânt vill ju inte vi ha med att göra. Men han får verkliga saker också, var han nu får dem ifrån, så man får sälla ganska grundligt.

Solveig:

– Min första reaktion när Leo ringde och berättade var: lägg på locket, det kommer inte något gott ut av det här. Det har jag ju fått ta tillbaka flera gånger om. Framförallt har det för mig inneburit att jag har accepterat reinkarnationsläran helt och fullt. Inte direkt genom Lars, men genom vad vi har läst själva, och det blev ju tack vare honom. Vi har fått större förståelse för andra människor. Så genom Lars har vi börjat tänka på egen hand och kommit fram till nya saker.

Krucifixet

– Särskilt en händelse betydde mycket för mig, berättar Solveig. Jag hade ett litet krucifix som hängde på en nål på väggen, det hade ingen kedja. Jag hade fått det av vår fosterdotter. Förra sommaren skulle vi måla om väggen, så jag plockade ner allting från väggen och la in i ett skåp i rummet.

– Jag hade alltså målat väggen, men inte satt upp alla saker igen utan krucifixet låg kvar i skåpet. Så ringde Lars i ett annat ärende, och nämnde att ett krucifix hos mig saknades. Han hade fått budskap om det, sa han. Jag undrade vad det kunde betyda, han hade ju aldrig sett det, men jag kunde inte hitta det i skåpet.

– Vi åkte upp till Lars, han var angelägen och gav genast ett budskap till mig från en kvinna som varit död ett par år. Vi var uppe hos Marta. Esko, jag och Lars satt mitt mot henne. Det rasslade till vid hennes fötter, och där låg ett litet krucifix som var fäst med två små nyckelringar vid en kedja. I ringarna satt en liten papperslapp intryckt. När vi vecklade upp den visade den sig vara hörnet från ett blad i min bibel, som låg i min väska. (Bild 3.)

– Kunde Lars ha kommit åt att klippa hörnet av bibelbladet i din väska?

– Nej, det var omöjligt, han kunde inte komma in i min väska. För övrigt, som jag känner honom så betraktar han verkligen bibeln som någonting heligt.

– Vi frågade varför det hade kommit ett nytt krucifix och inte det försvunna, och fick bara svar att "vi kan göra tio till om ni vill".

– Jag öppnade ofta bibeln just där och läste det uppslaget, trodde jag

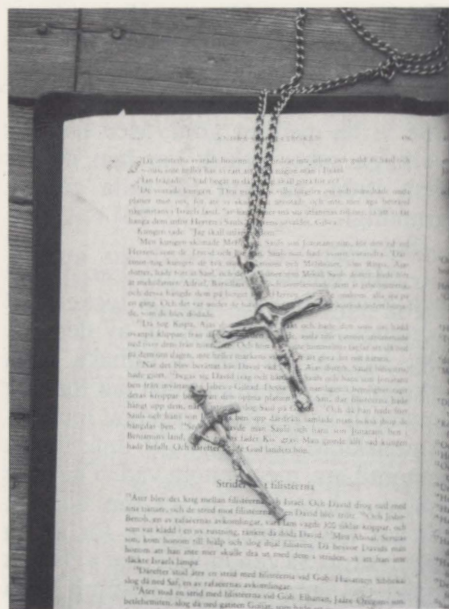

Bild 3. Solveigs krucifix och bibel.

skulle hitta något som hade med mig själv att göra. En tid senare märkte jag att ett par stycken var markerade med kulspetspenna, på ett annat sätt än jag själv gör. (Hon visar 2 Sam 22:4-7, 17.)

– Det gamla krucifixet fanns inte där jag hade lagt det. Långt efteråt låg det plötsligt i en kökslåda där vi går dagligen.

– Det var komplicerat med Lars budskap, han kunde ibland säga detaljerat om förhållanden som han absolut inte kunde känna till, ibland sådant som vi

själva inte visste då. Det här bibelstället hade anknytning till kvinnan som kom då hos Lars, förstod jag senare. Hon hittades drunknad, och man trodde hon hade valt det själv. Två dagar innan var henne sista ord till mig "Solveig, bed för mig", och jag hade känt stark oro för henne.

Mycket mer hörde jag berättas, men av alltför privat natur för att återges här. Efter allt detta var det inte utan förväntan, som jag tillsammans med Leo åkte hem till Lars. Därom berättas i ett följande nummer.

"Asarumsdalen 1982-83" kan beställas från Asarums Hembygdsförening, Notariävägen 5, 374 52 Asarum. Skriften "Kort berättelse..." kan beställas från samma adress eller från Vekerum förlag, Box 237, 240 15 Södra Sandby.

När jag kom hem från resan sände jag brev, i A4-kuvert, till Lars och Solveig/Esko med bl a kopia på artikeln från Västernorrlands Allehanda 1952. Solveig skrev till svar bl a: "Ej slut på mystifikationerna! Artikeln i VA hade jag inte sett förut. Jag höll på att ramla av bänken ute på altan – jag kände Ejnar Ålund, han var gift med min faster Anna! Jag ringde Lars O. och han fick ett gott skratt. Han sa att hans brev var öppet på höger sida – och det var vårt också! Upprivet hela vägen, som med fingret, men allting låg kvar. En flik var skarpt viken inåt. 'Dom' vill visa att det är kollat, säger Leo." (Solveig/Esko och Lars har olika postkontor.)

Högre medvetande genom avgiftning

Gifter i kroppen bidrar till obalans mellan kropp och sinne. Lär Dig en enkel metod för avgiftning!

Läs boken
**Maths Blomqvists
Filosofi och Hälsolära!**

Skicka kupongen till:
Maj-Britt Lindh, Ernst Ahlgrens gatan 6A, 217 59 MALMÖ. Eller ring:
Maj-Britt Lindh Tfn. 040-01 50 30, Stefan Toroczka 046-13 62 00.
Säkrast kvällstid el. helger.

Jag beställer: ☐ ex av boken **Maths Blomqvists Filosofi och Hälsolära**

☐ á 250:-. Porto och postförskottsavgift tillkommer.
Jag vill gärna ha information om Maths Blomqvist.

Namn _____

Gata/box _____

Postadress _____ Tfn _____

INTRESSERAD AV

att delta i en diskussionsgrupp och tala om livsfrågor, livskunskap, framtiden m m?

Ring Lennart, 0533-176 56 (Säffle).

Vegetarisk Näringslära

Den första i sitt slag i världen. Här belyses med vetenskapliga undersökningar att MÄNNISKAN är byggd för att livnära sig på endast vegetabilier. 30 s. Kr 32:- vid bet. till pg 73 19 96-5, Östlunds Förlag.

AUM Förlag

har böcker av Sri Chinmoy till försäljning. Sri Chinmoy är en andlig mästare från Indien som undervisar i meditation och andlig utveckling.

Han reser varje år bl a till Europa för att dela med sig av sitt budskap och ge fredskonserter. Det finns också kassettband med hans musik. Gratis boklista och upplysningar:
Tuvängsvägen 7
756 45 Uppsala.

Bor du i Jönköping eller i närheten? Vill du träffa goda, omtänksamma, vänliga vänner som söker livsharmoni?

Ring 036/11 48 71, Torsten Waern, eller skriv Sjöbogatan 12, 553 33 Jönköping.

Är något mera likt vanvett än vreden?

Cicero

Det viktigaste är inte hur länge man lever, utan hur väl man lever.

Seneca

Bermudatriangeln

Willy Wegner

"**D**ra en rak linje från Florida till Bermuda, en annan från Bermuda till Puerto Rico och en tredje tillbaka till Florida genom Bahamaöarna. Inom detta område, känt som Bermudatriangeln, har de flesta av försvinnandena ägt rum." Så skrev Vincent Gaddis i sin artikel "Den ödesdigra Bermudatriangeln" i den amerikanska veckotidningen Argosy i februari 1964, översatt till svenska och publicerad i Sökaren nr 2, 1965.

Enligt Gaddis förliste fartyg, störtade flygplan och skedde annat oförklarligt och mystiskt inom Bermudatriangeln. Det var därmed Gaddis som uppfann den ödesdigra triangeln, som inte alls var känd innan han ritade upp de geografiska gränserna och sjösatte en av vår tids mest seglivade myter.

Detta påstådda olycksområde har sedan dess varit i fokus för en massa spekulationer. Det har resulterat i en hel del böcker och ett otal artiklar i dags- och veckopress, program i radio och TV samt ett par filmer. För det mesta handlar det om mystiska försvinnanden och om Bermudatriangelns farlighet, och det har förts fram inte så få fantasifulla teorier om orsakerna.

Först var det Vincent Gaddis själv som gjorde en uppföljning i sin bok "Invisible horizons". Den handlar om havets stora mysterier, och i den återfinns hans tidigare artikel, men han har spätt på med litet fler olyckor. Här använder han beteckningen *dödens triangel*. Men till skillnad från senare böcker i ämnet har Gaddis källhänvisningar på plats.

Vincent Gaddis har också fått en bok utgiven i Danmark. Det är första delen av "Mysterious fires and lights", som utkommit med titeln "Sidste nyt om ufo". I denna bok presenteras Gaddis som "en forskare med oerhört stort vetande och goda grunder för sina påståenden". Det kan nämnas att han ibland har uppträtt som trollkonstnär och är

medlem i magikernas internationella broderskap. Gaddis har gjort sig till talesman för en teori att UFOs i verkligheten är ett slags atmosfärisk fisk (!) som hör till vår planets fauna. Men den teorin har aldrig riktigt slagit an.

Emellertid blev det inte Vincent Gaddis själv, som profiterade på den Bermudatriangel han fiskade upp ur sin höga hatt.

1969 utkom i USA en bok med titeln "Limbo of the lost", skriven av John Wallace Spencer. Ordet limbo har i detta sammanhang inget att göra med dansen med samma namn, utan kommer från det latinska ordet limbus. Inom katolicismen betecknar det "ett mildt helvete"; det kan också vara namnet på "en uppehållsort för dem som utan egen förskyllan är avskurna från himlen", alltså ett slags oskyldiga hedningar.

Spencer blev i en intervju tillfrågad varför han inte använde uttrycket Bermudatriangeln. Han svarade att hans intresse för de mystiska försvinnandena hade börjat redan innan Gaddis lanserade triangeln och att hans intresse blev väckt av ubåten Scorpions förlisning den 21 maj 1968.¹ (Gaddis var med i leken redan 1964!) Emellertid förläste inte ubåten inom triangeln, utan i närheten av Azorerna, och förlisningen hade en rimlig förklaring. Men Spencer hade uppenbart blivit biten av ämnet, och han började märka ut förlisningar på en stor karta över Atlanten – det blev till "Limbo of the lost".

Om det man intresserar sig för inte faller innanför de givna ramarna, har man två möjligheter: antingen kan man börja intressera sig för något annat eller också kan man göra våld på de givna ramarna, så att de passar. Spencer valde det sista.

John Wallace Spencer utvidgade Bermudatriangeln, så att den blev omkring åtta gånger större. Det gav naturligtvis fler förlisningar att sysselsätta

sig med.

Nu var det så att Spencer också intresserade sig för UFOs. Han hade tidigare insamlat UFO-rapporter för en stor amerikansk UFO-organisation. Självfallet pressade han också in UFOs inom sina ramar.

Enligt Spencers uppfattning fanns det bara två möjliga lösningar på mysteriet med de många försvinnandena: antingen rörde det sig om ren science fiction med påhittade historier, eller också var UFOs – uppfattade som främmande rymdskepp – inblandade. Själv anslöt han sig till den sistnämnda tanken, ty, som han skriver: "Jag är realist!" Han menade därför – helt realistiskt naturligtvis – att de försvunna skeppen, flygplanen och deras besättningar samt passagerarna har blivit bortförda till andra planeter.

Boken "Limbo of the lost" sålde bra i USA. Jag har noterat minst tjugo upplagor, och antalet exemplar närmar sig två miljoner. Det var i synnerhet sedan en pocketupplaga förelåg som försäljningen tog fart.

Vid den tiden stod flera författare redo att träda in på miraklernas marknadsplats med sina böcker, och marknaden skulle visa sig vara långt ifrån mättad.

Richard Winers bok "The Devil's triangle" – djävulens triangel – utkom 1974 och kom sedan i 28 upplagor under de följande fyra åren. Redan under de tre första månaderna såldes en halv miljon exemplar. Winer var dessutom medproducent av ett TV-program om Bermudatriangeln, och än en gång ändrade olycksområdet form: nu var det närmast tal om ett rektangulärt område, som också tog med litet av Mexikanska bukten. Bortsett från det, så innehöll boken inte mycket nytt.

Såväl Spencer som Winer följde upp sin framgång 1975 med nya böcker, Spencer med "Limbo of the lost – today" och Winer med "The Devil's tri-

angel 2", men de nådde inte tillnärmelsevis samma försäljningstal som de första böckerna.

De dittillsvarande spekulationerna och skrivierna om Bermudatriangeln kom närmast att verka som lugnet före stormen. För 1974 trädde Charles Berlitz in på arenan med boken "The Bermuda triangle". Den blev det verk som på allvar cementerade myten inte bara i USA, utan i hela världen. Berlitz uppfann inga nya gränser för det olycksdrabbade området, utan höll sig troget till Gaddismodellen. Han använde sin fantasi på annat sätt.

Charles Berlitz hade tidigare skrivit två böcker, en om forntidsgåtor i bästa Dänikenstil och en om det sagoomspunna Atlantis. I sin nya bok samarbetade han med Manson Valentine och gick över till en ännu mera sensationspräglad stil. Han tog inte bara upp Bermudatriangeln och UFOs, utan blandade också in Atlantismyten.

Låt oss nu se på några av de myter som Berlitz presenterade för sina läsare.

I kapitlet "De förlorade skeppens hav" nämns fartyget Atalanta. Det uppges att det försvann med 290 människor ombord på väg från Bermuda till England. Nog kom fartyget från Bermuda, men Berlitz förbiser att förlisningen ägde rum utanför triangeln.²

1918 försvann det goda skeppet Cyclops, men Berlitz glömmer att tala om att en ganska kraftig storm rasade i området vid den tidpunkt när skeppet försvann.³

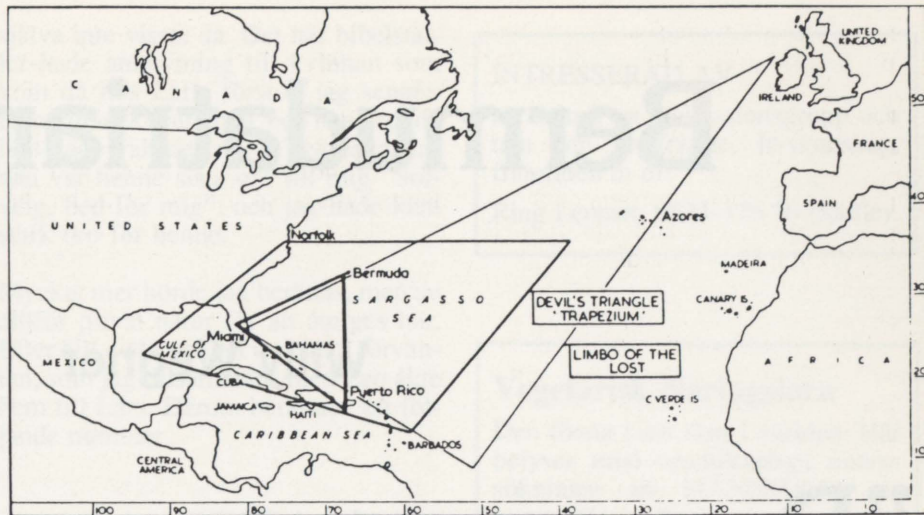
Av Berlitz bok framgår att man i oktober 1902 fann skeppet Freya övergivet och med slagsida. Det är korrekt, men det var inte i Atlanten, utan faktiskt i Stilla havet.⁴

Berlitz skriver att skeppet Marple Bank, på 60 fot, blev funnet övergivet norr om Bermuda i juli 1969. Sanningen är att man från Marple Bank hade observerat ett 60 fots fartyg som flöt omkring med kölen upp utanför Nordvästafrikas kust.⁵

Den 6 juli 1969 påträffades Vagabond, en 12 meters yacht, utan spår av ägare eller besättning väster om Azorerna. Ägaren skulle enligt Berlitz heta Wallace P. Williams. I verkligheten var ägarens namn Wille Wallin, en svensk som ensam – utan besättning – var ute på en världsomsegling. Ironiskt nog blev Vagabond inte observerad från Azorerna utan från Bermuda.

Charles Berlitz tar också upp fartyg, som aldrig har existerat, och händelser, som är fullt uppklarade.⁶

Man kan räkna upp det ena misstaget efter det andra och visa hur lättvindigt Berlitz har kommit fram till sitt

Här ser man hur olika triangulister anser att Bermudatriangeln ser ut.

mysterium Bermudatriangeln. Låt mig runda av med ett sista exempel.

Berlitz skriver: "Ett anmärkningsvärt radiomeddelande togs emot från det japanska fraktskeppet Raifuku Maru, vid, som det uppges, den tidpunkt när det på vintern försvann mellan Bahamaöarna och Kuba. De ord som kom över radion var ett högst egendomligt nödropp: 'Faran liknar en dolk nu... kom snabbt... vi kan komma undan...' men utan närmare besked om vari faran bestod. Om det rörde sig om en plötslig storm eller ett överraskande skydrag, skulle det normala för en radiotelegrafist vara att ge precisa upplysningar, som senare kunde vara till hjälp i räddningsaktionen och inte att låta fantasin råda och göra liknelser, de må var aldrig så slående."

Raifuku Maru befann sig inte på den rutt som Berlitz påstår. Fartyget var på väg från Boston till Hamburg med en last vete, och var alltså inte i närheten av Bermudatriangeln. Händelsen ägde heller inte rum vintern 1924, utan den 18 april 1925 på morgonen. Riktigt är det dock att Raifuku Maru utsände nödsignaler. Dessa var så precisa att skeppet Homeric kunde styra till undsättning. Litet senare meddelades det från det japanska fartyget att de i den hårda sjön hade fått livbåtarna förstörda, och så följde, på bruten engelska: "Nu stor fara. Kom snabbt!" Omedelbart därefter fick Homeric besättning det nödställda fartyget i sikte. Man konstaterade att Raifuku Maru låg med en slagsida på 30 grader och att fartyget var hjälplöst, ur stånd att manövrera i det upprörda havet. Homeric gick så nära det japanska fartyget som möjligt, i hopp om att kunna rädda överlevande, men förgäves. Raifuku

Maru sjönk, och hela besättningen omkom.

Det som verkligen hände med Raifuku Maru var alltså något helt annat och långt mindre mystiskt än vad Charles Berlitz påstod. Han borde ha undersökt sina källor och undvikit att låta fantasin flöda.⁷

I samband med Raifuku Marus förlisning bör det nämnas att även den tidigare omtalade författaren, Richard Winer, har fått fakta om bakfoten. Han daterar i sin bok förlisningen till januari 1921 och skriver att skeppet gick på en rutt från Panama till New York. Vad hände egentligen? frågar Winer sig själv, och luftar så egna teorier, allt från sjöröveri till UFOs.

Raifuku Maru har bara sjunkit en gång – den 18 april 1925.⁸

Efter flera år med sensationella avslöjanden om de dödsbringande och mystiska krafterna i Bermudatriangeln dök en uppfreskande ny bok upp på bokhandelsdiskarna. Det var "The Bermuda triangle mystery – solved" av Lawrence Kusche.

Som forskningsbibliotekarie vid Arizona State University hade Kusche gått tillbaka till källorna för många av de påstådda försvinnandena i Bermudatriangeln. Kusche hade framgång i sitt arbete och fann att en tredjedel av mysterierna hade rimliga och förnuftiga förklaringar. Det var händelser där det inte var nödvändigt att dra in mystiska naturkrafter, kulturer under havsytan och UFOs. Kusche kunde också konstatera att alla som skrivit om Bermudatriangeln hade underlåtit att undersöka sina källor. I stället hade de skrivit av varandra. Kusche skriver:

"Legenden om Bermudatriangeln är ett konstruerat mysterium. Det började

med värdelösa undersökningar; rapporterna om dessa blev upprepade gånger bearbetade av författare som antingen av okunskap eller med kall beräkning utnyttjade missförstånd, bristfällig logik och sensationsjournalistik, som förekommit. Detta upprepades så många gånger att ryktet började få ett skimmer av trovärdighet."

Denna avklädning av "experterna" blev naturligtvis synnerligen impopulär. Många triangulister lät sig heller inte rubbas i sin tro, utan var i stället mycket förbittrade på denne fräcke bibliotekarie, som utsäde tvivel. Triumferande påpekade de att Kusche trots allt inte hade kunnat förklara allt!

Medan Lawrence Kusche således försökte reda ut vad som låg bakom rapporterna om alla mysterierna, hade Berlitz varit ivrigt sysselsatt med att resa runt i själva triangeln. Skall man tro på hans myt, måste han vara i besittning av ett otroligt dödsförakt. Berlitz dök i närheten av de små öarna, lyssnade till mer eller mindre fantastiska historier, som berättades av hans anhängare, och insamlade på det sättet stoff till ännu en bok om Bermudatriangeln. I Danmark kom boken ut med titeln "Forsvundet".

I sin andra bok försöker Berlitz slå Kusche i huvudet med sina ord. Han skriver att man skall observera Kusches förhållande till ämnet inte präglas av någon större personlig kännedom om Bermudatriangeln, Atlanten eller något annat större hav. Berlitz påpekar med barnslig ironi att det ju inte finns så mycket vatten i Arizona, där Kusche bor. Till detta har Kusche genmält att inget vore vunnet med att han själv begav sig till området för att utföra sin forskning. Detta uttalande griper Berlitz i flykten och kallar det en uppfreskande ny forskningsmetod, som skulle förändra arbetet för upptäcktsresande, detektiver och poliser världen över. Efter denna ironiska kraftprestation måste man dock konstatera att Berlitz indirekt bekräftar Kusches påstående att källforskning är ett okänt begrepp för triangulisterna. Berlitz kan eller vill inte inse att det inte skulle vara någon mening med att Kusche släpade mikroläsare, gamla årgångar av tidningar och skeppslistor från försäkringsbolaget Lloyds ut i en motorbåt mitt i Bermudatriangeln.

Vid utgivningen av Charles Berlitz andra bok slogs det på stora reklamtrumman. Det gjordes gällande att nu hade Berlitz funnit en stor pyramid på havsbotten i Bermudatriangeln!

Charles Berlitz upplyste att pyramiden var omkring 200 meter hög och därmed överträffade Cheopspyramiden

i Egypten. Men var hans pyramid låg, det ville han inte ut med. Han uppgavs vara orolig för att den franske havsforskaren Jacques-Yves Costeau kunde komma först. Vidare sa Berlitz att om han lyckades få fulla informationer om denna pyramids karaktär, skulle han ha beviset för att Atlantis har existerat, eller åtminstone beviset för en försvunnen kultur.

Enligt Berlitz gjordes upptäckten vid studiet av havsområdet. Först trodde man att det rörde sig om en bergstopp under vattenytan. Men med hjälp av en särskild sonarutrustning ändrade Berlitz uppfattning och tolkade nu fyndet som en människoskapad pyramid på havsbotten, 900 meter under havets yta.

Men om man läser Berlitz redogörelse, tyder mycket på att den påstådda pyramiden inte finns inom Bermudatriangeln. I en intervju har Berlitz berättat att man drev "hotande" nära den kubanska kusten.

Lawrence Kusche utmanade genast Charles Berlitz. Han erbjöd honom 10.000 dollar om pyramidernas existens kunde bevisas. Vad Kusche i verkligheten var ute efter var att få Berlitz att offentligt medge att pyramidhistorien var ett reklamknepp för hans nya bok.

Charles Berlitz antog inte utmaningen, och detta kommenterade Kusche så: "Berlitz var inte i stånd att anta utmaningen och bevisa existensen av den påstådda pyramiden, eftersom dess existens är omöjlig att bevisa, då en sådan pyramid inte finns. Om Berlitz hade accepterat utmaningen, skulle det inför offentligheten ha understrukt att han är benägen att göra sensationella, felaktiga och obevisbara påståenden. Berlitz har ännu en gång misslettat folk med falska informationer, som han varken kan eller vill ge belägg för."

Och Berlitz skulle få ännu en varning. Dokumentationen för pyramidens existens, en sonarutskrift, blev närmare granskad. Resultat: fusk och misstolkning.¹⁰ Till sist kan det konstateras att Berlitzpyramiden är spårlöst och mystiskt försvunnen i Bermudatriangeln!

Men med detta var inte kritikerna färdiga med Charles Berlitz. I första kapitlet av sin bok "Forsvunnet" skriver han om en amerikansk vädersatellit. Den fungerar inte när den passerar över Bermudatriangeln! Berlitz hänvisar till professor Wayne Meshijian, som sägs ha studerat detta fenomen. Denne uppges ha sagt att det rörde sig om en kraft som man inte visste något om.

I verkligheten skulle satelliten just vid denna tidpunkt i sitt kretslopp transmitta sina insamlade data till en mottagningsstation i Wallops Island, Virginia. Bandspelaren skulle därför spolas tillbaka till startpositionen. Under den processen måste den vara "död". Det visste den citerade professorn mycket väl, och han var tämligen sur över att hans uttalanden till Berlitz hade vänts till oigenkännlighet. Andra, som också har citerats av Berlitz, har kommit med liknande klagomål.¹¹

En TV-producent och journalist vid namn Graham Massey, knuten till BBC, började se kritiskt på Charles Berlitz. Han undersökte vad offentlig statistik kunde säga om det område som var känt som Bermudatriangeln.

Den amerikanska kustbevakningens sjunde distrikt, som triangelområdet sorterar under, samt försäkringsbolaget Lloyds i London kunde omtala att år 1975 hade 21 fartyg gått under spårlöst utanför den amerikanska kusten, men av dessa förlisningar hade endast fyra skett inom Bermudatriangeln. Det var just det år då hysterien kring Bermudatriangeln var på topp. Faktiskt var kustbevakningen förvånad över att det inte hade försvunnit fler fartyg än så inom triangeln, eftersom detta är ett av de mest trafikerade havsområdena i världen med omkring 150.000 fartyg varje år och ett årligt antal nödropp på 10.000. I perioden 1967–1977 hade inget passagerarflyg gått förlorat i området, och skall man jämföra flygsäkerheten med ett annat område, så hade det faktiskt skett fler olyckor över det amerikanska fastlandet.¹²

Graham Massey demonstrerar Berlitz språkliga teknik och skriver att de flesta av hans böcker är skrivna efter samma mönster:

"– där citeras olika källor, och dessa piffas upp litet grand med ord som 'rapporterat', 'påstått' och 'till synes'. Berlitz använder sig också av en mycket givande pseudovetenskaplig teknik: Först ges föruftiga förklaringar till märkliga fenomen, varefter i samma andetag antyds att dessa förklaringar är alltför enkla för att kunna vara riktiga. Ett exempel på detta är Berlitz omnämnande av en märklig dimbank som sågs från kustbevakningsfartyget Yamacraw. Berlitz skriver: '... medan denna 'undervattensrök' kan vara en helt naturlig utstötning av massa från jordens varma inre... blir man inte desto mindre påmind om teorin om kraftkällor från en förhistorisk civilisation... vilka fortfarande kan fungera periodiskt eller sporadiskt och därvid påverka tekniken i moderna flygmaskiner och fartyg.'"

När det rör sig om övergivna eller försvunna fartyg i området, lägger Berlitz fram en lista över förnuftiga förklaringar: kapning, försäkringsbedrägeri, myteri, storm, brand ombord och så vidare. Men dessa och andra förklaringar utesluts till fördel för hans egen teori att det i Bermudatriangeln ibland förekommer sådan påverkan av krafter på människans psyke att man lätt försätter sig själv i en farlig situation. Det kan ofta vara svårt att inte låta sig vilseledas av dessa trick, som avser att få läsaren misstänka att de mest osannolika förklaringar egentligen är de mest troliga.

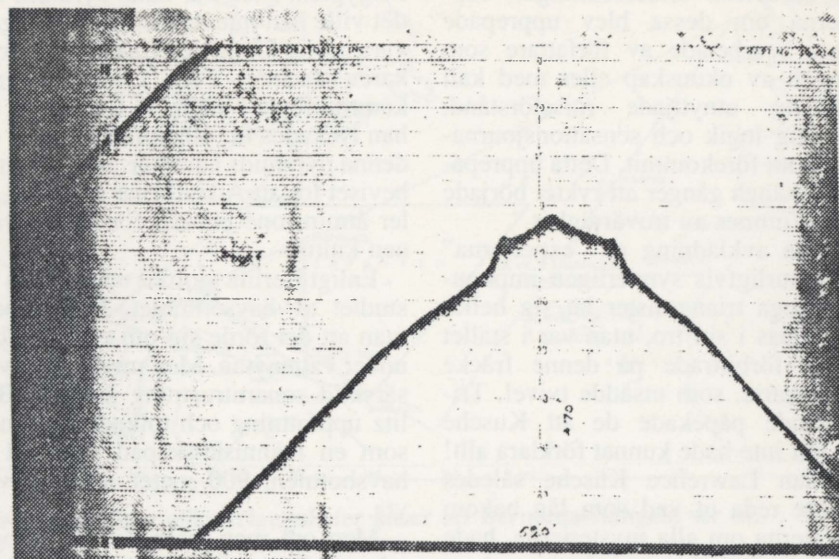
1985 utkom ännu en bok på danska om Bermudatriangeln, skriven av David Group, "Nye facts om Bermuda trekanten" hette den. Man får veta att författaren är utbildad psykolog med speciellt intresse för det ockulta. I den engelskspråkiga utgåvan (1984) upplyses det vidare att Group är medlem av MENSA – en sammanslutning av personer med särskilt hög intelligenskvot.

Man kunde alltså ha hoppats på en psykologisk infallsvinkel och nya fakta, som bokens titel lovar. Men dessvärre ger Group ingen förnyelse, och det skiner heller inte igenom med vilken rätt han är medlem av MENSA. Jag vet självfallet inte om man accepterar stödjande medlemmar!

I gengäld står det helt klart att Group är för mysterier. Han har dock sorterat bort de värsta dumheterna, som övriga triangulister redan har tagit till sitt hjärta. Group ger uttryck för sin ringaktning för dem som skriver med tidningsartiklar som källor, men själv öser han ur källor som för länge sedan har stämplats som opålitliga. Hur mycken självständig forskning han har utfört, framgår inte.

David Groups avsnitt om ögonvittnen är uppdelat i "typ A", "typ B" och så vidare, men det hänvisas inte till någon dokumentation eller källa beträffande de enskilda fallen, trots den skenbara systematiken. På bokens omslag lovas läsaren: "med vetenskaplig metod och väldokumenterad argumentation försöker man skilja fakta från legender och mytiskt stoff." Men tyvärr blir inte mycket förklarat i denna bok, som knappast kan anses vara ett gott vetenskapligt arbete.

På ett ställe skriver Group att sedan Lawrence Kusche lade fram sin kritik av mysterierna inom Bermudatriangeln, har det inte skett någon förnyelse från kritiskt håll – det har bara varit en upprepning av Kusches avslöjanden. Det har Group delvis rätt i, men det kanske beror på att Kusche gjorde ett

Detta var Berlitz dokumentation: En sonarutskrift visar att det på havsbotten finns en pyramidliknande formation. I verkligheten rör det sig om en svagt sluttande kulle med en lutningsgrad på 3-4 grader. För övrigt är strecket överst till vänster uteslutet i många senare återgivningar, bland annat i samband med publicitet i pressen. Strecket är i verkligheten en fortsättning av "pyramiden". När skrivaren når papperets översta kant, går den ner till botten av papperet och fortsätter. En analys av utskriften och den använda utrustningen har visat att denna dokumentation inte är vattentät.⁹

så bra arbete.

David Group har en sammanfattning på bokens tre sista sidor. Där skriver han helt riktigt att de allra flesta händelserna inom Bermudatriangeln inte kan klaras upp på grund av otillräckliga upplysningar och bristande bevismaterial. En del klaras upp, eftersom olycksorsaken är känd, och därefter återstår en minoritet, som kan betecknas som gåtfull. Men Group vill inte ta bort all mystik från området, för där har hänt egendomliga saker, konstaterar han.

Nog kommer många av de mer kända triangulisternas påståenden från galenskapens gränsland, men det finns det som är värre. Således har Daniel Omand, en anglikansk präst, lagt fram en helt egen teori om orsakssammanhangen i Bermudatriangeln. Han påpekar att de gamla handelsruterna, där slavar var handelsvara, gick direkt genom området. Strax innan skeppen nådde Amerika, kastade man de döda och sjuka överbord – det var lättare än att ta dem i land som onyttigt last. Därmed uttalades i detta område, påstår Omand, inte så få dödsförbannelser. Det är därför naturligt att anta att det är de dödas andar som huserar i Bermudatriangeln, menar han.

Daniel Omand är känd som djävulsutdrivare, exorcist.

En annan författare, Alex Tanous, påstår att han på en expedition i Ber-

mudatriangeln 1977 fick fint besök ombord. Ingen mindre än Sir Isaac Newton dök upp. Han höll Tanous sällskap i tre dagar. Newton omtalade att hemligheten med Bermudatriangeln förklaras av magnetisk energi från havsbotten. Att Newton dog 1727 spelar uppenbart ingen roll – allt kan hända i Bermudatriangeln!

Bermudatriangeln har under åren stått modell för andra dödsbringande områden världen över. Således påstås att det i Nordamerika omkring de stora sjöarna, vid gränsen mellan Kanada och USA, finns en triangel. Det sägs att den är ännu mer dödsbringande än sin förebild i Atlanten.

Italienska triangulister har lanserat den så kallade Adriatiska havet-triangeln, medan spanska kolleger har placerat en Ibizatriangel på kartan över Medelhavet.

I Indiska oceanen kan vi finna terrortriangeln, medan vi på land i Kentucky, USA, har en bluegrasstriangel, där många UFOs sägs bli observerade. Även i England talas det om trianglar i exempelvis Wales och Essex. Och för några år sedan försökte den danska veckotidningen Ugens Rapport att sätta en Bornholmstriangel.

Av alla dessa barn av Bermudatriangeln är den mest omtalade dock djävulens hav. Det skulle befinna sig söder om Japan. Triangulisterna har inte helt kunnat enas om placeringen.

DET SOM ÄR

Du är inte

Det är

Du är

– en illusion

– en projektion

– ett hologram

av det som är –

KÄRLEKSENERGIN

Kristina Bryngel

Sedan finns också de förtappades hav. Det utgör en triangel och finns strax norr om Nya Zeeland.

Att de förtappades hav slukar fartyg och besättningar skulle, efter vad som sägs, för en gångs skull inte ha det minsta med UFOs att göra. Det rör sig helt enkelt om onda andar. I detta havsområde ägde några av de blodigaste sjöslagen rum under andra världskriget. Lokalbefolkningen tror nu att det är döda japanska och amerikanska marinsoldater som går igen och försöker locka de lokala fiskarena ned i sin våta grav.

I början av 1991 blev Vincent Gaddis intervjuad av Mark Chorvinsky för tidskriften Strange. Gaddis säger att han idag är led på att stå som upphovsman till Bermudatriangeln. Det har plågat honom under alla år, i synnerhet när man tänker på vad denna beteckning har använts till.

Gaddis berättar att det han en gång gjorde, var att på grundval av tidnings-

artiklar skriva om en rad olyckor som inträffat. Han gjorde det utan att betona att det nödvändigtvis måste finnas en övernaturlig orsak till händelserna.

"Vad som hände", säger Gaddis, "var att jag satt där med alla dessa fall och plötsligt lade märke till att många att dem hade inträffat inom ett bestämt område, och jag beskrev det som en triangel."

En av de få samtida skribenter som förstod att Vincent Gaddis inte hade upptäckt ett bestämt avgränsat och farligt område var Ivan T. Sanderson: Bermudatriangeln är bara en rubrik, skriver han och fortsätter: "Av en eller annan orsak slog denna benämning an i likhet med andra missvisande beteckningar som 'flygande tefat', 'den avskyvärde snömannen', 'den stora sjöormen' osv. Beträffande 'Bermudatriangeln' måste vi se det faktum i ögonen att den varken är någon triangel eller på något särskilt sätt förknippad med Bermuda." Detta skrev Sanderson

Tror du på Reinkarnation?

Då ska du läsa

Utan Gräns

Tidningen som bl.a behandlar

Medialitet Olika livsteorier

New Age Livet på "andra" sidan

Dessutom:

Intressanta repotage, debatter,
bokrecensioner, veg. mat m.m

Tidningen utkommer med 6 nummer per år.

Prenumerationspris: 6 nr 175:- 3 nr 90:-

Gratis provnummer!

Du kan få ett gratis provnummer. Allt du behöver göra är att skicka ditt namn och adress till:

Utan Gräns

PI 882

717 00 STORÅ

Pg 69 05 43 – 4

redan 1970.

Det är allmänt bekant att en triangel markerar en varning, när man kör bil. I de skrivna ordens värld och när det rör sig om pseudovetenskaplig litteratur, och i synnerhet när triangulister är inblandade, så betyder en triangel: Pass på, vilda spekulationer är att vänta!

Använd litteratur

* Barone, Elaine A.: The Bermuda triangle: an annotated bibliography. B&ECP Librarians Association and the Buffalo & Erie County Public Library, 1975.

* Begg, Paul: Into thin air. London, 1979.

* Berlitz, Charles: Bermuda trekanten. Lyng, 1976.

* Berlitz, Charles: Forsvundet. Lyng, 1978.

* Bermuda triangle: special report 1977. New York, 1977.

- * Chorvinsky, Mark: The invisible horizons of Vincent H. Gaddis. Strange Magazine 1991, no. 7.
- * Gaddis, Vincent: Invisible horizons. New York, 1965.
- * Gaddis, Vincent: Sidste nyt om ufo. Kbh., 1970.
- * Gaddis, Vincent: Den ödesdigra Bermudatriangeln. Sökaren 1965, nr 2.
- * Godwin, John: This baffling world 2. New York, 1973.
- * Gourley, Jay: The great lakes triangle. New York, 1977.
- * Group, David: Nye facts om Bermuda trekanten. Lynge, 1985.
- * Kristiansen, Kristian: Bermuda trekanten. Kbh., 1988.
- * Kusche, Lawrence David: The Bermuda triangle mystery – solved! New York, 1975.
- * Kusche, Lawrence David: The disappearance of Flight 19. New York, 1980.
- * Massey, Graham: The meretricious triangle. New Scientist 14. July 1977.
- * Nichols, Elizabeth: The Devil's sea. New York, 1975.
- * Paget, Peter: The Welsh triangle. London, 1979.
- * Randi, James: Flim-flam! Buffalo, N.Y., 1982.
- * The riddle of the Bermuda triangle / edited by Martin Ebon. New York, 1975.
- * Sanderson, Ivan T.: Ufo'er i havets dyb. Lynge, 1982.
- * Spencer, John Wallace: Limbo of the lost. New York, 1969.
- * Spencer, John Wallace: Limbo of the lost – today. New York, 1969.
- * Thomas Jeffrey, Adi-Kent: The Bermuda triangle. London, 1975.
- * Winer, Richard: The Devil's triangle. New York, 1974.
- * Winer, Richard: the Devil's triangle 2. New York, 1975.

Noter

- 1 Spencer: Limbo of the lost – today, s 173 f.
- 2 Kusche.
- 3 Kusche.
- 4 Kusche.
- 5 Kusche.
- 6 Kusche.
- 7 Kusche.
- 8 Kusche.
- 9 Randi.
- 10 Randi + Laigaard, Jens: Pyramide-energi, Kbh 1987, s 98 f.
- 11 The Zetetic, Fall/Winter 1977, s 99 f.
- 12 Massey.

Copyright 1991 by Willy Wegner

Övers fr da: SM

Anm Willy Wegner är bibliotekarie.

De förfalskade MJ 12-dokumenten

Som vi visade i nr 4, 1990 är de omdiskuterade MJ 12-dokumenten i USA förfalskningar. Ett av dessa dokument är ett (oäkta) brev från president Truman till försvarsminister Forrestal, vilket bemyndigar Forrestal och dr Vannevar Bush att bilda en hemlig grupp som skall undersöka ett stortat flygande tefat och dess omkomna besättning. Ett annat av dokumenten är en (troligen oäkta) rapport från amiral Hillencoetter till president Eisenhower om ett stortat tefat.

Den amerikanske skeptikern Philip Klass har upptäckt att Trumans namnteckning på brevet till Forrestal är identisk med – dvs absolut lik – namnteckningen på ett äkta brev från Truman till Vannevar Bush (som inte har något med UFO att göra). Eftersom man inte kan skriva sitt namn precis lika två gånger, visar likheten att Trumans namnteckning på brevet till Forrestal är förfalskad, dvs han har inte själv satt dit den, utan den har kopierats över från det äkta brevet till brevet från Truman till Forrestal, vilket alltså är en förfalskning. Det faktum att Trumans brev är oäkta drar med sig Hillencoeters brev till Eisenhower, eftersom där hänvisas till Trumans brev.

Sune Hjorth envisas med att breven är äkta, liksom den amerikanske UFO-forskaren Stanton Friedman. De säger att namnteckningarna inte är absolut lika. Men i International UFO Reporter, maj-juninumret 1991 visar en skribent, Ted R Spickler, att enda skillnaden är att den falska namnteckningen är tre procent större, vilket kan bero på kopieringsmaskinen. När den falska namnteckningen minskas med tre procent och läggs ovanpå den äkta, sammanfaller de helt och hållet.

Kontakt

Kille 33 år, vegetarian, blyg, intelligent, intresserad av djur, natur, vegetarianism, filosofi, tror på en andlig verklighet, bor i ett vackert kulturminnesmärkt hus – en porlande bäck går genom den stora trädgården – söker en tjej 18–35 år, vegetarian, oskuld, ej ateist. Svar till "Skåne", Sökaren f v b.

*

Kvinna i 50-årsåldern önskar kvinnliga och manliga brevvännar för samtal kring livet, dess mening och innehåll. Svar till "Nya vänner", Sökaren f v b.

32-årig kille, stenbock, söker kontakt med tjejer och andra i Göteborg och Stockholm, som liksom jag är intresserade av Quabalah, Rosenkreutz, Regardie, G. D., Crowley, Steinbrecher – I G M meditation, C. G. Jung, Tarot, Västerländska trad, modern fysik, teckning och måleri. Och intresserade av kollektivt boende utifrån ovan nämnda intressen. Svar till "Horus", Sökaren f v b.

*

43-årig änka söker öppen, varm man som är intresserad av natur, kultur, litteratur för gemensamt utbyte av livets äventyr. Svar till "Våga!", Sökaren f v b.

*

Relationsfördjupare, med andligheten framför sinnligheten, symbolikivrare framför verklighetskrassa metaforer, ordbrukare och bokstavsskötare av mankön, 35 år, förlöst från barndoms- och ungdomstrista trauman, söker vänner ur intellektuella och känslomässigt starka kretsar. Svar till "Ord-språksboken 13:20", Sökaren f v b.

Pris för kontaktannonser 50 öre per ord + 5:- i eftersändningsavgift, dock tillsammans minst 15:-. Moms inräknad.

Hjorth är Hjorth

Sune Hjorth, språklärare i Sundsvall, har skrivit boken *Den dolda sanningen om UFO* (Zindermans förlag, 1991, 118 sidor, pris cirka 165 kronor). (1989 gav han tillsammans med "kontaktpersonen" Ante Jonsson ut "Fantastiska resor med UFO", också på Zindermans.)

Hjorth har en svag källkritisk förmåga. Han tror gärna på vad han läser om UFO-händelser. "Man måste helt enkelt ta vederbörandes ord för gott", skriver han. Fenomen som mytomani och starka inre upplevelser, som förväxlas med yttre händelser, beaktar han inte. Och han inser inte vilka stränga krav på bevisning man måste ha, när det gäller berättelser om flygande tefat.

När andra åsikter, än dem Hjorth finner rimliga, förs till torgs, anar han skumma motiv. Han tecknar bilden av en stor sammansvärjning, där högt uppsatta personer i USA gör allt för att dölja sanningen om de flygande tefaten med syfte att behålla sin makt och sina privilegier, som skulle gå förlorade, om sanningen kom ut. "Den privilegierade oligarkin i USA vet mycket väl att Månen kontrolleras av rymdfolket", skriver han bland annat.

Källor till viktiga upplysningar saknas ganska genomgående i Hjorths framställning. Påståenden "hänger i luften". I litteraturförteckningen räknas en rad svaga källor upp, såsom George Adamski, Daniel Fry,

Rolf Telano, Erich von Däniken, Frank Scully, Charles Berlitz och William Moore. Men Hynek, Vallee och Klass finns inte med. Hjorth saknar i hög grad känsla för kvaliteten.

Hjorth påstår att astronauten Neil Armstrong på månen såg ett (Armstrong citeras:) "rymdskepp av kosmiskt ursprung". Ingen källa anges, varför det är omöjligt för läsaren att bedöma om uppgiften är vederhäftig. Så återger Hjorth vad som uppges vara en del av ett samtal på ett NASA-symposium mellan Armstrong och "en professor", där Armstrong bland annat säger att "deras rymdskepp var vida överlägsna våra". Källa är en UFO-bok av en Timothy Good, "Above Top Secret". Men den källuppgiften hjälper inte alls, eftersom läsaren inte får veta varifrån Good fått sina informationer.

Hjorth hänvisar till en Maurice Chate-lain, som uppges ha varit chef för NASAs kommunikationssystem och som bekräftat att "alla Apollo- och Gemini-flygningar åtföljdes – – av rymdskepp av utomjordiskt ursprung". Chate-lain har enligt Hjorth skrivit en bok med titeln "Våra förfäder kom från Yttre Rymden". Man undrar om Hjorth själv hos Chate-lain läst det som han berättar, eller om han återger det i andra, tredje eller fjärde hand; Chate-lains bok finns inte medtagen i litteraturförteckningen. Man kan också undra vad Chate-lain är för figur.

George Adamski uppfattas av Sune Hjorth som "en högt kvalificerad och respektabel person". (Man tar sig för pannan!) Hjorth hänvisar till Adamskis påståenden om rymdmänniskor på månen. "På framsidan fanns det mycket stora hangarer som byggts av rymdfolket, och det pågick en hel del verksamheter. Adamski fick veta, att det fanns bostäder för ett antal arbetare i dem..." Men för dem som noga studerat "fallet Adamski", står det klart att mannen var obildad, opålitlig och dessutom medium. (Det senare kan betyda att han hade starka inre upplevelser, som han trodde hade ägt rum i den yttre verkligheten.) Detta framgår av rapportering i Sökaren.

Att temperaturen på planeten Venus gör den obeboelig står idag klart för alla – eller nästan alla. Men Hjorth skriver: "För övrigt har Venus en ganska jordliknande atmosfär, med samma innehåll av syre och kväve i troposfären som här på Jorden, och ungefär samma ytemperatur och atmosfäriska tryck." Det framgår inte om Hjorth här åberopar sig på Adamski eller på "den vetenskapligt välorienterade USA-ufologen Daniel Ross". Men enligt Ross har – skriver Hjorth – dessa kunskaper hemlighållits för allmänheten.

Hjorth fuskar också som bibeltolkare med metoder och resultat lika förfärande som inom de värsta religiösa sekter. Jesus sägs troligen ha varit en rymdman. Hjorth räknar upp bibelord som han anser tyder på detta, men där bevisningen är mindre än svag.

Sune Hjorth vill "övertyga läsaren om bevismaterialets styrka". Men hans bevis är inte giltiga, utan i stället lösa spekulationer. Han tycks vara besatt av en idé; därför sätts hans omdöme ur spel. Han väljer dåliga

källor; några av dem är rena förfalskningar, så som tidigare visats i Sökaren. Den kritik som förts fram mot hans egna metoder – bland annat i Sökaren – har han inte alls tagit till sig. Han bryr sig inte ens om att ta upp den i boken och bemöta den.

Hjorth har ett lösligt sätt att argumentera. Hans resonemang saknar en övertygande anknytning till intressanta eller vederhäftiga källor. Luckorna i resonemangen är le-gio.

Det är faktiskt synd om Sune Hjorth. Han skämmer ut både sig själv och det viktiga ämne, UFO-gåtan, som han intresserar sig för. Det är också synd om Zindermans förlag, som numer saknar den för bokförläggare nödvändiga kvalitetskänslan.

SM

I andarnas värld

"Ofta nämner man den för snart tvåhundra år sedan bortgångne vetenskapsmannen och siaren Emanuel Swedenborg som vårt lands, jämte den samtida Carl von Linné, internationellt sett mest berömd medborgare", står det i inledningen till Olle Hjerns vackra och intressanta lilla bok *Swedenborg och hans vänner i Göteborg*. (Ny omarbetad och utvidgad upplaga. Nykirkliga Bokförlaget 1991.)

Fram till år 1759 var Swedenborg relativt obemärkt. Han arbetade som assessor i Bergskollegium, skrev naturfilosofiska och biologiska verk och kallades 1741 till ledamot av Vetenskapsakademien.

Från början var Swedenborg övertygad materialist men drogs så småningom mot teosofin och började uppteckna sina drömmar och syner. Efter en avgörande kris mötte han Kristus och fördjupade sig i läsning av Bibeln. Herren kallade honom till sin profet, och han fick därmed tillträde till andarnas värld, ett gränsland för de döda mellan himlar och helveten. Han tilläts föra ständiga samtal med sataner, djävlar, andar och änglar för att sedan med vetenskaplig exakthet vidarebefordra deras utsagor till mänskligheten och beskriva de trakter som de vistades i. Swedenborgs väldiga produktion på latin samlades senare under titeln "Diarium spirituale".

Det mest fascinerande i Olle Hjerns lilla bok om Swedenborg och hans vänner i Göteborg tycker jag är berättelsen om Swedenborgs första sammanträffande med sin närmaste medhjälpare i översättandet och spridandet av skrifterna, Gabriel Andersson Beyer, lektor i Göteborg. Vid en middag hos någon känd Göteborgare bad Beyer honom lämna en fullständig redogörelse för sina läror. Följande dag överräckte Swedenborg en skriftlig sådan. Sedan han framtagit papperet ur sin ficka, berättas det, gick en skälvnjing genom hans kropp och han tedde sig mycket rörd, i det att tårar rann utmed hans kinder. När Swedenborg överlämnade skrivelsen till G. A. Beyer sade han: – Min Herre, från denna dag har Herren infört er i änglars samfund, och ni är omgiven av dem. Man anar i denna lilla

berättelse hela bördan av en profets ensamhet och tyngande ansvar för det han har blivit satt att förvalta. Swedenborg fick också i Gabriel Andersson Beyer sin trognaste medarbetare.

Vill man på allvar bekanta sig med Emanuel Swedenborg räcker det naturligtvis inte med Olle Hjerns redogörelse för hans samarbete med vännerna i Göteborg. Då vill jag rekommendera den lilla bok som gavs ut på Proprius förlag 1984 med titeln "Om andarnas värld och människans tillstånd efter döden enligt vad jag hört och sett" av Emanuel Swedenborg eller hans "Memorabilier, Minnesanteckningar från himlar och helveten", i urval, översättning från latinet och med efterord av Carl-Göran Ekerwald, samt illustrerad med teckningar av Fibben Hald. Dessa båda böcker ger mycket att tänka på. Det borde vara intressant att jämföra Swedenborgs lära med de kunskaper eller föreställningar som vår tids andeskådare har burit fram.

Birgit Cars

Människan Pär Lagerkvist

Pär Lagerkvist var en sökande människa, fast han vandrade på litet andra vägar än jag, och kanske du, har gjort. Vad jag vet hade han inget starkt intresse för parapsykologi och "främmande" religioner. Han läste inte Sökaren, så som en medlem av hans familj gjorde, och alltjämt gör.

I yngre år läste jag åtskilliga av Pär Lagerkvists böcker och fann att han gav ord åt upplevelser som jag själv hade. Han blev en favoritförfattare.

Det har varit roligt att nu ta del av *Den bortvändes ansikte* (Brombergs 1991) en minnesbok om författaren, skriven av hans son Ulf. På grund av mitt yrkesintresse – kan man väl säga – för "sökarlitteratur" har läsningen av andra typer av böcker blivit eftersatt. Om människan Pär Lagerkvist, människan bakom de litterära verken, har jag bara läst enstaka tidningsartiklar. Genom Ulf Lagerkvists bok har dikteren för mig blivit mer levande och mänsklig. Den egocentriske, koleriske och krävande man, som till slut fick nobelpriset i litteratur, var en ordens, inte det privata livets, mästare. Liknande omdömen kan kanske de flesta av oss förtjäna: Vi är bäst i vårt yrke, eller i någon hobby eller i något fritidsintresse, som vi har. Familjelivet kan vara svårare att hantera. Hur många av oss har inte i vrede slagit igen en dörr efter oss? Det gjorde Pär Lagerkvist titt och tätt, tycks det. På samma gång hyste han stor kärlek till sin familj. Han hade tilltalande och mindre tilltalande sidor, precis som vi alla. Det var kanske därför som han kunde ge ord åt människans villkor på ett sätt så att många känner igen sig.

SM

Tankar

I
"Den fysiska världens förmåga att organisera sig själv är en grundläggande och djupt gåtfull egenskap hos universum." Så skriver Paul Davies i Den kosmiska planen.

Jag vet inte varför universum har denna underbara förmåga. Men jag har en älsklingsidé. Universums grund är ett levande, medvetet, tänkande, intelligent, skapande väsen – av samma natur som den enskilda människans medvetande. Det är således, enligt den idén, ingen Gud *utanför* universum som har skapat allt, utan *universum självt* äger de gudomliga egenskaperna intelligens, tankeförmåga o s v. "Gud" skapar världen i sig själv! Universum är intelligent.

II

Vad händer när vi dör? Vad innebär döden?

Jag vet inte. Men jag har en favorit-tanke om detta. Det är ingen hypotes, och inte alls någon övertygelse. Utan en idé.

Jag tänker mig att när kroppen dör, då frigörs medvetandet, det expanderar så att det inte längre är begränsat till kroppen; "jag" finner att jag faktiskt inte är den där lilla människan Sven Magnusson, utan i själva verket identisk med universum.

Jag finner att jag är Alltet.

Jag har varit instängd i en liten kropp, som ett fragment av allsjälen, men min sanna natur är världsgrunden, eller "Gud". Ty det individuella medvetandet är till sin natur samma som världens grund. (Atman = Brahman.)

Jag "dör". Till min överraskning ser jag att kroppen ligger där, medan jag själv, själen, "svävar" ovanför. Med förundran iakttar jag vad som hänt. Och med ännu större förundran, och glädje, upplever jag att Sven Magnusson inte är jag, d v s inte det som i grunden är jag, utan bara var en tillfällig identifiering med ett stycke levande materia. Nu, efter "döden", identifierar jag mig med Det Enda som existerar, den levande, medvetna världsgrunden.

SM

SÖKAREN

Oberoende tidskrift för livssynsfrågor.

Redaktör och ansvarig utgivare:
Sven Magnusson

Adress: Östra Kanalgratan 18,
652 20 Karlstad

Telefon: 054-11 16 89

Prenumerationspris:

Helår (8 nr) 220:-, 1992: 240:-,
Halvår 120:-, 1992: 140:-.

Postgiro: 70 60 47-8

Bankgiro: 372-8128

Annonspriser: (moms tillkommer):
Helsida 1.300:-, halvsida 750:-
småannonser 25:- per spalt-cm, men
minst 75:-

Wallin & Dalholm Boktr AB,
Lund 1991

ISSN 0038-0504

Innehåll:

Peter Östman:

Tomas Frankell startar nytt
center: Deva

2

Åsa Freij:

På sommarjakt efter medvetenhet

6

Wolf Wondollek:

Robert Mullers vision av en ny
mänsklig era.

12

SM:

Konsten att tänka

14

Eskil Svensson:

Han visste mest av alla om
hälsa men ändå inte nog

16

Alma Nissen död

18

Konkurrens eller samverkan

19

Nils-Olof Jacobson:

Poltergeist, psykokinesi
och apport

20

Willy Wegner:

Bermudatriangeln

25

Kristina Bryngel:

Det som är

29

Bokrecensioner

30